

Beleidsnota Recreatie en Toerisme Gemeente Aalten

2009-2011

Vastgesteld d.d.

INHOUDSOPGAVE

HOOFDSTUK 1 INLEIDING.....	5
1.1	Aanleiding
1.2	Doelstelling
1.3	Werkwijze
1.4	Opbouw nota
HOOFDSTUK 2 HUIDIGE SITUATIE EN TRENDS.....	7
2.1	Gebiedsbeschrijving
2.2	Toeristisch product
	2.2.1 <i>Bredevoort</i>
	2.2.2 <i>Dinxperlo</i>
	2.2.3 <i>Aalten</i>
	2.2.4 <i>Buitengebied</i>
2.3	Doelgroep
2.4	Trends
	2.4.1 <i>Plattelandstoerisme</i>
	2.4.2 <i>Cultuurtoerisme</i>
2.5	Beleidskaders
	2.5.1 <i>Europa</i>
	2.5.2 <i>Nationaal</i>
	2.5.3 <i>Provinciaal</i>
	2.5.4 <i>Regionaal</i>
	2.5.5 <i>Gemeente Aalten</i>
HOOFDSTUK 3 SWOT EN ALGEMENE UITGANGSPUNTEN.....	12
HOOFDSTUK 4 UNIEKE GRENSLIGGING.....	14
4.1	Aankleding Heelweg / Hellweg
4.2	Brochure samenbrengen grensprojecten
4.3	Intergemeentelijke grensoverschrijdende routes
4.4	Lokale grensoverschrijdende routes
4.5	Tweetalige informatie
4.6	Overleg grensregio
HOOFDSTUK 5 BREDEVOORT BOEKENSTAD – Voor ieder wat wils...17	
5.1	Stichting Bredevoort Boekenstad
5.2	Masterplan Bredevoort
5.3	Beleving en promotie vesting Bredevoort
5.4	Kunstenaarsklimaat

HOOFDSTUK 6 CULTUURHISTORIE.....20

- 6.1 Vesting Bredevoort**
- 6.2 Religieus erfgoed**
- 6.3 TRAP**
- 6.4 Open Monumentendag**
- 6.5 Verzetsgeschiedenis**

HOOFDSTUK 7 GENIETEN IN AALTEN.....22

- 7.1 Koppeling en promotie**
- 7.2 Achterhoek Spektakel Toer**
- 7.3 Aandacht voor streekeigene op markten**

HOOFDSTUK 8 ACTIEF IN AALTEN.....24

- 8.1 Routeaanbod**
- 8.2 WAP**
- 8.3 Fietsknooppuntensysteem**
- 8.4 Toeristische bewegwijzering**
- 8.5 Picknickvoorzieningen**
- 8.6 Informatiepanelen**
- 8.7 Voorzieningen voor ruiters**
- 8.9 De Slingeplas**
- 8.10 Aa-strang**
- 8.11 De Slinge**
- 8.12 Uitbreiding aanbod voor kinderen**

HOOFDSTUK 9 ONTWIKKELINGEN.....28

- 9.1 Logeren in Aalten**
  - 9.1.1 Campings*
  - 9.1.2 Minicampings*
  - 9.1.3 Bed & Breakfast*
  - 9.1.4 Kampeerautoplaatsen*
  - 9.1.5 Hotels*
- 9.2 Organisatie en subsidies**
  - 9.2.1 Rol van de Gemeente Aalten*
  - 9.2.2 Platform Recreatie en Toerisme*
  - 9.2.3 Marktpartijen*
  - 9.2.4 Vereniging van Logiesverstrekkende Bedrijven*
  - 9.2.5 VVV's en het Infocentrum Bredevoort*
  - 9.2.6 Recreatieschap Achterhoek Liemers*
  - 9.2.7 Achterhoek's Bureau voor Toerisme*
  - 9.2.8 Programma Vrijetijdseconomie*
  - 9.2.9 Duitse partners*
  - 9.2.10 Subsidies voor toeristische projecten*
- 9.3 Promotie**
  - 9.3.1 Gemeentelijke flyer met beknopt gemeentelijk beleid*
  - 9.3.2 Marktpartijen*
  - 9.3.3 Aandacht voor websites van VVV's en het Infocentrum*

HOOFDSTUK 10 FINANCIËN.....34

- 10.1 Toeristenbelasting
- 10.2 Overzicht financiën

BIJLAGEN

HOOFDSTUK 1 INLEIDING

1.1 Aanleiding

De gemeente Aalten wil zich nadrukkelijk profileren als toeristische gemeente. Enerzijds omdat de gemeente veel mogelijkheden voor verblijf, dagtoerisme en activiteiten biedt, anderzijds omdat recreatie en toerisme een belangrijk onderdeel van onze economische motor vormt. Na de gemeentelijke herindeling per 1 januari 2005 heeft het beleidsterrein Recreatie & Toerisme door capaciteitsgebrek bij de gemeente beperkt aandacht gehad. Met het invullen van de vacature in november 2007 heeft de gemeente aangegeven de regie op dit terrein weer op te gaan pakken. Om uitvoering te kunnen geven aan het toeristisch beleid in de gemeente en om het regionale beleid een kader te geven, is het van belang een beleidsplan op te stellen. Op basis van het nieuwe beleidsplan kan worden bepaald welke thema's gemeentebreed gestimuleerd worden en welke financiële middelen nodig zijn voor de uitvoering van het toeristisch beleid. Het beleidsplan wordt opgesteld voor de periode 2009 t/m 2011.

1.2 Doelstelling

Nu de landbouw als economische drager van het buitengebied alleen niet meer volstaat, zijn nieuwe dragers nodig om het platteland leefbaar en vitaal te houden. Het aantrekken van recreanten en toeristen biedt inkomsten en daarmee groei van de lokale en regionale economie. De gemeenteraad heeft in de programmabegroting 2009 uitgesproken recreatie en toerisme als onderdeel van onze economische motor fors te willen gaan stimuleren. Dit kan zij doen door mogelijkheden te verruimen, bijvoorbeeld voor recreatiebedrijven, maar ook door bestaande voorzieningen zoals wandel- en fietsroutes, te bezien op kwaliteit versus kwantiteit en waar mogelijk en noodzakelijk thema's uit te bouwen met nieuwe producten. Er is behoefte aan heldere thema's waarop de gemeente en haar partners zich zullen gaan richten.

1.3 Werkwijze

De nota is het resultaat van een interactief proces met de verschillende partijen die in de gemeente een rol spelen op recreatief-toeristisch gebied. Op 9 april 2008 heeft de aftrap plaatsgevonden in het Platform Recreatie en Toerisme waarin vertegenwoordigers van organisaties als VVV's, Logiesverstrekkende bedrijven, horeca, musea etc. deelnemen. Daarna zijn onder leiding van de kernportefeuillehouders 3 kerndiscussies gehouden in Aalten, Bredevoort en Dinxperlo. Hiervoor zijn alle direct betrokkenen in de gemeente evenals leden van de commissie F&B uitgenodigd. Telkens werd aan de hand van een SWOT-analyse besproken hoe de bewuste kern en het buitengebied zich toeristisch gezien op de kaart (zouden) moeten zetten en welke thema's voor de gemeente van belang zijn. De discussieronden zijn zeer belangrijk geweest om de voeding vanuit het veld te verkrijgen en om draagvlak te creëren. Tenslotte is gesproken met buurgemeenten en andere relevante instanties, zowel aan Nederlandse- als aan Duitse zijde, over hetgeen de gemeenten bindt.

Na afronding van de concept-nota is deze op grond van de Inspraakverordening ter inzage gelegd. De reacties zijn verwerkt in een inspraaknotitie die als bijlage aan deze nota is toegevoegd. Het eindresultaat, de nota die nu voorligt, wordt aan de raad ter vaststelling aangeboden. Gekozen is voor een zoveel mogelijk uitvoeringsgericht document.

1.4 Opbouw nota

In hoofdstuk 2 wordt een korte beschrijving gegeven van het huidige toeristisch aanbod in de gemeente Aalten, doelgroep, trends en beleidskader. Hoofdstuk 3 beschrijft het resultaat van de SWOT analyses en de algemene uitgangspunten. In de hoofdstukken 4 t/m 8 worden de hoofdthema's met projecten waarop de gemeente zich in haar recreatief toeristisch beleid wil gaan richten benoemd. In hoofdstuk 9 wordt een aantal ontwikkelingen beschreven buiten die thema's, zoals verblijfsrecreatie, organisaties en

promotiebeleid. Tenslotte zijn in hoofdstuk 10 de bijbehorende financiële middelen weergegeven.

HOOFDSTUK 2 HUIDIGE SITUATIE EN TRENDS

In dit hoofdstuk wordt de huidige situatie in de vorm van een gebiedsbeschrijving en het toeristisch aanbod beschreven. Daarnaast wordt ingegaan op doelgroepen en trends. Omwille van de leesbaarheid is een uitgebreide trendomschrijving in de bijlage opgenomen. Tenslotte wordt in dit hoofdstuk het beleidskader, van Europees tot lokaal weergegeven.

2.1 Gebiedsbeschrijving

De gemeente Aalten bestaat sinds de gemeentelijke herindeling in 2005 uit vier woonplaatsen, te weten Aalten, Dinxperlo, Bredevoort en De Heurne. Daarnaast zijn er een aantal buurtschappen: Barlo, Dale, Haart, Heurne, 't Klooster, Lintelo en IJzerlo. De gemeente telt 27.573 inwoners (per 1 januari 2008), beslaat een oppervlakte van 9.708 ha en is gelegen in het zuidoostelijk deel van de Achterhoek. Aan Nederlandse zijde grenst Aalten aan buurgemeenten Winterswijk, Oost Gelre en Oude IJsselstreek. Aan Duitse zijde zijn Stadt Bocholt en Stadt Isselburg onze "Nachbarn".

Aalten is een groene gemeente, rijk bedeed met natuurschoon. Het coulissenlandschap biedt afwisselend heuvels, dalen, akkerbouw, weilanden, bosgronden en vlakten. Een deel van de gemeente is gelegen in het Nationaal Landschap.

2.2 Toeristisch product

In de gemeente Aalten vindt men rust, ruimte en landelijk schoon en heeft men volop mogelijkheden om ontspanning en inspanning actief te combineren. Zo is er een groot aanbod van zowel bewegwijzerde als niet-bewegwijzerde fiets-, wandel-, skeeler- en ruiterroutes. Voor een hapje en een drankje kan men uitstekend terecht bij de lokale horeca, ook in het buitengebied. Daarnaast zijn er een aantal toeristische attracties waarbij te denken valt aan Bredevoort Boekenstad, het Grenslandmuseum en de Aaltense musea, recreatiegebieden als de Slingeplas en Het Blauwe Meer, een overdekt zwembad, te bezichtigen molens en theetuinen. Een onvergetelijke belevenis op het platteland hoeft zich niet te beperken tot een dag. Als men er meerdere dagen op uit wil vindt men in de gemeente Aalten een uitgebreid aanbod van (mini)campings, groepsverblijven, Bed & Breakfast, vakantiewoningen en pensions. Kenmerkend zijn de ongedwongen ambiance en de grote gastvrijheid.

2.2.1 Bredevoort

Bredevoort, dat sinds 1993 bekend staat als Boekenstad, trekt jaarlijks tienduizenden bezoekers. In het middeleeuwse stadje hebben zich vele boekhandelaren gevestigd. De Stichting Bredevoort Boekenstad bemenst het infocentrum en organiseert vele activiteiten in Bredevoort. Elke derde zaterdag van de maand wordt een kleine boekenmarkt georganiseerd en driemaal per jaar vindt een grote (2 internationale en 1 voor particulieren) boekenmarkt plaats. Daarnaast zijn er in de diverse antiquariaten, galeries en ateliers regelmatig kleine culturele evenementen in de vorm van exposities en workshops. Ook zijn er lezingen, concerten en is er de jaarlijkse Gondelvaart. Aan de oostrand van Bredevoort ligt het recreatiegebied De Slingeplas, met name in de zomer een druk bezocht gebied.

2.2.2 Dinxperlo

Dinxperlo is als het ware samengesmolten met het Duitse Suderwick. In de oorlogsjaren werd hier volop gesmokkeld. Vandaag de dag bestaat er nog altijd veel aandacht voor dit gegeven, bijvoorbeeld in het Grenslandmuseum. Het wonen en werken in de grensstreek staat daar centraal. Verder wordt door middel van aanduidingen op het wegdek en kunstwerken langs de grens de bijzondere positie van dit dorp benadrukt en staat de grensoverschrijdende samenwerking hoog in het vaandel. Enkele in het oog springen projecten die zijn gerealiseerd zijn het Nederlands-Duitse politiebureau en de luchtbrug over de Heelweg. Deze verbindt een grensoverbruggend woon- en zorghuis. Daarnaast heeft Dinxperlo het kleinste kerkje van Nederland, de jaarlijkse grensmarkt met

Hemelvaart en de weekmarkt op vrijdag die massa's bezoekers uit de verre omgeving, vooral van over de grens, trekt.

2.2.3 Aalten

Het Marktplaatsplein van Aalten met het stadhuis, de Aaltense musea en de Helenakerk (met unieke middeleeuwse fresco's) is een bijzonder dorpsgezicht. De mogelijkheden voor museumbezoek, terras/horecabezoek en winkelen zijn groot, wat Aalten zeker een bezoek waard maakt. In Aalten zijn er jaarlijks een aantal evenementen als het Sjoksfestival en de Aaltendagen. Tijdens deze Aaltendagen is er een markt en zowel overdag als 's avonds zijn er festiviteiten op het marktplaatsplein en in de horecagelegenheden.

2.2.4 Buitengebied

In het buitengebied van de gemeente Aalten zijn er tal van toeristische en recreatieve mogelijkheden te midden van de prachtige natuur die de gemeente rijk is. Naast de al genoemde verblijfsmogelijkheden en het uitgebreide routenetwerk, ook grensoverschrijdend, zijn er mogelijkheden voor een bezoek aan verschillende boerderijen zoals een ijsboerderij, biologisch dynamische boerderij, museumboerderij en een wijngoed. Verder is er de Farm & Countryfair bij IJzerlo, een evenement in een landelijke Engelse stijl, dat jaarlijks duizenden bezoekers trekt.

2.3 Doelgroep

Een relatief groot deel van de vakantiegangers in de Achterhoek maakt deel uit van een gezin zonder kinderen van 55 jaar of ouder. De Achterhoek is ook populair bij gezinnen met kinderen, maar het aandeel gezinnen met jonge kinderen blijft wat achter bij het gemiddelde voor Gelderland en Nederland.

De doelgroep die we hanteren wordt gevormd door 55-plussers en gezinnen met jonge kinderen. Daarnaast richten wij ons nadrukkelijk op de Duitse dagtoerist.

2.4 Trends

Er zijn verschillende trends die van invloed zijn op toerisme en recreatie. Voor de Achterhoek cq. gemeente Aalten zijn van belang de vergrijzing, hang naar luxe en comfort, technologische ontwikkelingen (boekingen via internet, gebruik routenavigatiesystemen en GPS), plattelandstoerisme en cultuurtoerisme.

Een volledig overzicht van trends en ontwikkelingen is opgenomen in de bijlage. Een tweetal trends lichten we er hier uit:

2.4.1 Plattelandstoerisme

Nederlanders zoeken tijdens hun vakantie steeds meer een tegenwicht voor het drukke leven dat ze leiden. Ze zien vakanties als een medicijn tegen stress en vermoeidheid. Vakantiegangers zijn op zoek naar rust en ontspanning. De Achterhoek speelt hier onder andere op in met de slogan 'je komt op verhaal in de Achterhoek' en het concept 'uitblaozen', even lekker rusten na inspanning. Bijvoorbeeld bij boerenherbergen, theetuinen, streekwinkels, wijngoederen etc. Er zijn zelfs speciale "uitblaoshuuskes", een plek op het erf van een bestaande boerderij waar men op basis van zelfbediening terecht kan voor een drankje en een sanitaire stop. In de gemeente Aalten zijn er overigens (nog) geen uitblaoshuuskes. Wel is er een "uitblaosplek" in IJzerlo. Andere voorbeelden van plattelandstoerisme zijn de mogelijkheden voor rondleidingen en proeverijen bij de Achterhoekse wijnboeren, de grensoverschrijdende fietsroute Agri-cultura en de Farm & Country Fair.

2.4.2 Cultuurtoerisme

Daarnaast heeft de regio kansen om het cultuurhistorische erfgoed meer een gebruiksfunctie te geven. Sociaal economische factoren als de welvaarts-groei, het hogere opleidingsniveau en demografische ontwikkelingen als de vergrijzing hebben invloed op de vraag naar cultuurtoerisme. Mensen krijgen behoefte aan authenticiteit in de vorm van 'echte' verhalen en 'echte' producten. Dit maakt dat de vraag naar cultuurtoerisme

de laatste tijd sterk toeneemt. De gemeente Aalten speelt hier o.a. op in met plannen om de vestingwerken in Bredevoort beter zichtbaar te maken en het project Religieus Erfgoed.

2.5 Beleidskaders

2.5.1 Europa

Toerisme heeft een internationaal karakter. Op Europees niveau ontbreekt een specifiek maatschappelijk toeristisch beleid. De Europese Commissie hanteert een nieuwe aanpak met betrekking tot toerisme: voorstellen van de Commissie zijn vervangen door een meer inhoudelijk georiënteerd overleg tussen de lidstaten. Binnen de Structuurfondsen is een aantal ontwikkelingsdoelstellingen en grensoverschrijdende initiatieven (INTERREG en LEADER) van belang voor recreatie en toerisme. Via de Euregio kan cofinanciering worden aangevraagd voor grensoverschrijdende projecten met het accent op dagtoerisme, gezinsvakanties, kamperen, routes door het grensgebied voor fietsers, wandelaars en inlineskaters, uitbreiding van het geografische informatiesysteem en groepsreizen.

2.5.2 Nationaal

Het rijksbeleid voor recreatie en toerisme is ondergebracht bij de Ministeries van Landbouw (LNV) en Economische Zaken (EZ). In het algemeen kan gezegd worden dat het Rijk in toenemende mate toeristisch-recreatieve zaken decentraliseert naar provincies en gemeenten. Een recentelijk voorbeeld hiervan is het afschaffen van de Wet op de Openluchtrecreatie (WOR).

2.5.3 Provinciaal

Het beleid van de provincie Gelderland ten aanzien van recreatie en toerisme is uitgedrukt in de nota 'Mooi Dichtbij' (november 2003). In deze nota wordt nadrukkelijk gekozen voor een decentrale aanpak en regionale diversiteit. Dit vanuit de gedachte dat juist de regionale accenten het verblijf in Gelderland zo aantrekkelijk maken. De toeristisch-recreatieve speerpunten zijn uitgewerkt in 4 thema's: kwaliteitsverbetering, plattelandstoerisme, cultuurtoerisme en basisinfrastructuur & -voorzieningen. De provincie speelt een belangrijke rol bij toekenning van Europese en provinciale subsidies.

2.5.4 Regionaal

In de Regionaal Economische Structuurvisie voor de Achterhoek 2006-2009 (RES II) –die de gemeenten in Regio Achterhoek verband samen met o.a. bedrijfsleven, Recreatieschap Achterhoek Liemers (RAL) en Achterhoek Bureau voor Toerisme (ABT) hebben opgesteld- is de sector Toerisme & Recreatie aangemerkt als speerpuntsector. Omdat ook de provincie constateert dat de Achterhoek op het gebied van toerisme en recreatie 'goud' in handen heeft, maar het product T&R nog onvoldoende neerzet, heeft zij in het kader van het Regionaal Uitvoeringsprogramma (RUP) 2006 een subsidie toegekend voor de ontwikkeling van één gezamenlijk Toeristisch-Recreatief Ontwikkelingsplan (TROP) voor de Achterhoek.

De Achterhoekse gemeenten hebben deze handschoen opgepakt en zijn onder begeleiding van een stuurgroep TROP bestaande uit de portefeuillehouders Toerisme & Recreatie van de betrokken gemeenten (plus Lochem en Zutphen) begonnen aan de opstelling van dit plan. Hoofddoel van het TROP is economische groei in de Achterhoek te bevorderen door versterking van de sector toerisme en recreatie. Subdoelen zijn:

- Het beter neerzetten van het toeristisch-recreatief product;
- Een verdere professionalisering in de uitvoering;
- meer regie voor de gemeenten teneinde de samenhang in de activiteiten op het gebied van toerisme en recreatie te waarborgen;
- efficiënt inzetten van gemeentelijke middelen in de sector;
- een door partijen geaccordeerd investeringsprogramma.

In de eerste fase van het TROP is het gemeentelijk beleid op het gebied van T&R geïnventariseerd. In fase twee is advies uitgebracht over de identiteit/het profiel van de Achterhoek, de juiste organisatie en het opstellen van een meerjareninvesteringsprogramma (MIP T&R).

In het najaar van 2007 is fase 3, de implementatie, gestart. De inzet – het realiseren van één werkorganisatie – werd aanvankelijk niet gedeeld door de diverse partijen in het veld. Door het inlassen van een intensieve periode van gesprekken met RAL, ABT en VVV's begint er een beeld te ontstaan over de toekomstige situatie:

- met het ABT is overeengekomen dat vanaf 2009 gewerkt wordt aan de hand van vooraf overeengekomen prestatie-afspraken. Het ABT blijft een zelfstandige stichting en de relatie tussen gemeenten en ABT blijft een opdrachtgevers-opdrachtnemersrelatie;
- binnen het RAL wordt momenteel gesproken over de toekomstmogelijkheden van de 3 hoofdonderdelen van het RAL (fietspaden, recreatiegebieden en routestructuren). Het hele traject wordt afgelegd en afgesloten in volstrekte solidariteit tussen de deelnemende gemeenten aan het RAL "samen uit samen thuis";
- voor wat betreft de VVV's neemt VVV Achterhoek het voortouw in een traject om tot overeenstemming te komen over de wijze van organiseren en samenwerken van de VVV's in de Achterhoek. Vooruitlopend daarop is in de gemeente Aalten overleg tussen de besturen van de beide VVV's en Stichting Bredevoort Boekenstad opgestart om de samenwerking binnen Aalten vorm te geven.

In het kader van het koerstraject van de Regio Achterhoek hebben de gemeenteraden ervoor gekozen om het programma vrijetijdseconomie op de Strategische Agenda van de Regio Achterhoek te plaatsen. Het TROP-proces wordt vanaf september 2008 dan ook door het programmateam vrijetijdseconomie voortgezet. In dit programma is door de provincie voor 2,245 mln. aan projecten gehonoreerd, waaronder alle projecten uit het MIP T&R: uniforme bewegwijzering, fietsknooppunten (de investering), Achterhoek Spektakel Toer, Imago Impuls, Database & Website, Infozuilen.

2.5.5 Gemeente Aalten

Het beleidsveld Recreatie en Toerisme heeft binnen de gemeente Aalten na de herindeling per 1 januari 2005 geen prioriteit gehad. Enerzijds vanwege de capaciteit (geen menskracht), anderzijds vanwege de moeilijke financiële situatie waarin de gemeente zich bevond. Wel heeft de gemeente op regionaal niveau (TROP, zie boven) meegewerkt aan afstemming en samenwerking. Vanuit het besef dat recreatie en toerisme meer en meer geldt als nieuwe economische drager voor het platteland, is de roep om samenhang en beleid op dit terrein gegroeid. Nu de vacatureruimte eind 2007 is ingevuld, is ervoor gekozen 2008 enerzijds te gebruiken om lopende, vergeten en nieuwe projecten op te pakken, maar daarnaast tevens in dialoog met betrokken partijen, te werken aan een beleidskader voor de jaren 2009-2011.

De gemeenteraad heeft in het kader van de programmabegroting 2009 (programma 5 Ontspanning en Toerisme) haar visie vastgelegd namelijk dat zij recreatie en toerisme in de gemeente Aalten, als onderdeel van onze economische motor, fors wil gaan stimuleren. Aalten moet een goede plek worden voor de rustzoekende toerist, maar tevens voldoende activiteiten bieden voor juist die doelgroep. Daarbij horen voldoende attractieve voorzieningen, alles uiteraard passend in de aard en schaal van de gemeente. De voorliggende beleidsnota is een eerste stap in de uitwerking daarvan.

Overigens is in het Landschaps Ontwikkelings Plan (LOP) van de gemeente, vastgesteld eind 2007, Recreatie als één van de thema's opgenomen. Te weinig samenhang van en het overzicht over routestructuren, voorzieningen en attractieve punten wordt als knelpunt ervaren. Ook de interactie met auto- en landbouwverkeer op de veelal smalle buitenwegen is een min of meer regelmatige klacht van zowel recreanten als bewoners.

In het uitvoeringsprogramma van het LOP zijn enkele projecten met betrekking tot routestructuren –ter nadere uitwerking- opgenomen.

HOOFDSTUK 3 SWOT EN ALGEMENE UITGANGSPUNTEN

De gemeente Aalten wil recreatie en toerisme in de gemeente, als onderdeel van onze economische motor, fors wil gaan stimuleren. De gemeente moet een goede plek worden voor de rustzoekende toerist, maar tevens voldoende activiteiten bieden voor juist die doelgroep. Daarbij horen voldoende attractieve voorzieningen, alles uiteraard passend in de aard en schaal van de gemeente.

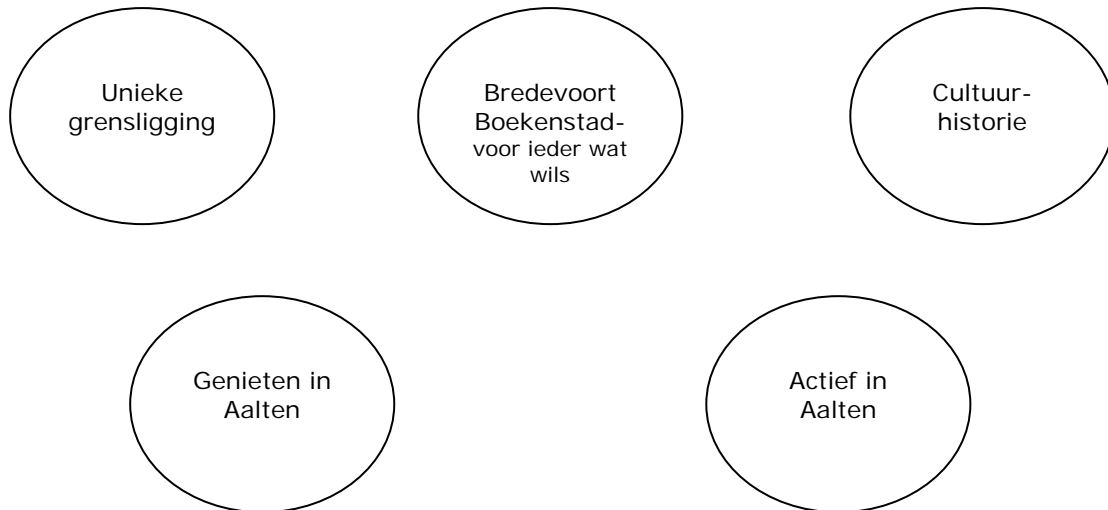
Binnen de regio Achterhoek is afgesproken dat de Achterhoek zich naar buiten toe gezamenlijk profileert, zich daarbij bedienend van het benoemen van hoogtepunten en meer algemene gebiedskenmerken, maar niet de individuele gemeente bevoordeelt. Op lokaal niveau is het daarnaast natuurlijk zaak die toerist die eenmaal voor de Achterhoek heeft gekozen, te doen bewegen voor een (langer) verblijf in de gemeente Aalten te kiezen. Met het bieden van rust, ruimte, goede mogelijkheden voor fietser en wandelaar en verblijf alleen zijn we er dan niet, immers die kenmerken zijn niet uniek en gelden voor iedere plaats in de Achterhoek. Van belang is de vinger te leggen op die zaken die wij van belang achten om te combineren en promoten, zonder daarbij alles te willen bieden, waardoor de gemeente zich niet meer onderscheidt van andere gemeenten. Het is de uitdaging daarin een realistisch patroon neer te zetten. De opdracht luidt met een concreet en uitvoerbaar plan te komen met respect voor aanwezige partijen en voorzieningen.

Ter voorbereiding op deze beleidsnota zijn een bijeenkomst van het Platform Recreatie en Toerisme en drie kernendiscussies gehouden, voor Bredevoort, Dinxperlo en buitengebied en Aalten. Tijdens deze bijeenkomsten werd aan de hand van een SWOT-analyse gediscussieerd over zwakten en bedreigingen maar zeker ook over sterkten en kansen wat betreft recreatie en toerisme in de gemeente Aalten. Voor een samenvatting van de genoemde punten wordt verwezen naar de bijlage.

Naar aanleiding van genoemde voorbereiding zijn de volgende **algemene uitgangspunten** geformuleerd:

1. de gemeente herbergt een aantal specifieke highlights die de toerist doen bewegen voor een verblijf in de gemeente Aalten te kiezen; deze moeten wel meer uitgewerkt worden;
2. niet richten op kwantiteit maar op kwaliteit. We moeten ervoor zorgen dat hetgeen aan recreatieve voorzieningen en infrastructuur voorhanden is, goed wordt beheerd en onderhouden en daar waar dat nodig is verbeterd;
3. men weet elkaar te weinig te vinden; er kan meer koppeling van elementen plaatsvinden. Daarbij kan gedacht worden aan arrangementontwikkeling, afstemming van aanbod van evenementen, meer doelgroepgericht aanbod en aandacht voor activiteiten gedurende het hele jaar;
4. aansluiting bij regionale ontwikkelingen is van groot belang, immers de toerist kiest in eerste instantie voor de streek als verblijfsdoel. Daarnaast moeten we ook de Duitse toerist/het Duitse achterland niet vergeten;
5. goede samenwerking tussen toeristische organisaties moet worden verdiept waarbij aandacht voor verbetering van de promotie van het bestaande aanbod.

Uit de voorbereiding bleek tevens dat niet één duidelijk element kon worden benoemd, waar het gehele recreatie-toerisme beleid van de gemeente Aalten op gebaseerd zou moeten worden. Daarom worden de volgende **hoofdthema's** voorgesteld, die in de navolgende hoofdstukken verder worden uitgewerkt:

HOOFDSTUK 4 UNIEKE GRENSLIGGING

De grensligging van de gemeente Aalten en in het bijzonder van het dorp Dinxperlo spreekt zeer tot de verbeelding. Dinxperlo is als het ware samengesmolten met het Duitse Suderwick. Zeker nu de bouw van de brug over de Heelweg met "Europataverne" zijn voltooiing nadert, zijn de tweelingdorpen definitief onlosmakelijk aan elkaar verbonden. In de afgelopen decennia zijn o.a. door de voormalige gemeente Dinxperlo en de Heimatverein Suderwick veel initiatieven ontplooid om die verbondenheid en de bijzondere positie van het dorp tot uiting te brengen. Enkele voorbeelden daarvan zijn: een tentoonstelling over wonen en werken in de grensstreek in het Grenslandmuseum, een smokkelroute, de grensmarkeringen op het wegdek, de 'Schmuggler'beeldengroep, de grensoverschrijdende adviescommissie, plaatsing van de Weltkugel en de internationale ondernemersvereniging. Daarnaast zijn er een aantal in het oog springende en voor Europa unieke projecten gerealiseerd, zoals het Nederlands-Duitse politiebureau in Dinxperlo en het in aanbouw zijnde verzorgingstehuis aan weerszijden van de grens, aan elkaar gekoppeld door een luchtbrug (over de grens).

Zeker vanuit Duitsland is er sprake van een zeer groot potentieel aan dagtoerisme naar Dinxperlo. De warenmarkt op vrijdag was al een grote trekker, maar de laatste jaren blijkt ook bewinkeling in zijn algemeenheid reden genoeg om een dag naar Dinxperlo te komen. Vraag is hoe deze dagtoerist langer kan worden vastgehouden en tevens gewezen kan worden op andere interessante mogelijkheden die de gemeente Aalten biedt (kern en buitengebied Aalten, Bredevoort Boekenstad).

Hoewel er aldus al veel gebeurt blijven er wensen en plannen die ofwel financieel ofwel door gebrek aan mankracht niet van de grond kwamen. Tevens blijkt dat er, zeker nu de Heelweg in de vorm van de luchtbrug een grote trekker krijgt, aan de beleving van de grensgedachte en de geschiedenis daarachter meer aandacht kan worden besteed. Om zowel het vakantie/dagtoerisme als het vaktoerisme rond de unieke grensligging in de komende jaren verder te versterken, zijn de volgende projecten geformuleerd.

4.1 Aankleding Heelweg/Hellweg

Al in de jaren negentig is een werkgroep Heelweg/Hellweg geïnstalleerd met als doel de geschiedenis en het bijzondere grensverloop beter uit te beelden. Enkele initiatieven hebben tot succes geleid maar er zijn ook goede ideeën op de plank blijven liggen. Om de bijzondere grensligging beter te benadrukken en uit te beelden is in september 2008 een projectgroep gestart met doel op korte termijn de uitstraling van de Heelweg te verbeteren. Daarbij wordt gedacht aan banieren, bankjes en groen. Daarnaast kan de informatievoorziening ter plaatse worden verbeterd door middel van informatiepanelen. Dit om het unieke karakter van de Heelweg te benadrukken en zichtbaar te maken. Het eindpunt, de Brüggenhütte, zal zo is onder thema Actief in Aalten te lezen, een metamorfose ondergaan, waarbij gestreefd wordt naar aandacht voor het tweelandenpunt en samenhang met de Aa-strang, TOP Brüggenhütte en de Weltkugel. De projectgroep kan na dit project blijven bestaan om vervolgprijzen uit te werken en/of als aanjaagteam te fungeren.

4.2 Brochure samenbrengen grensprojecten

Er is veel werk verzet de afgelopen jaren waardoor enkele aansprekende projecten, groot en klein, zijn gerealiseerd. Niet alles is even zichtbaar en wordt soms zelfs 'vergeten'. Omdat er ook in toenemende mate sprake is van vaktoerisme (bijv. scholieren/studenten, architecten, samenwerkingsverbanden) is het van belang het verhaal achter de grens, verleden en heden, in een brochure samen te brengen. Het spreekt voor zich dat deze brochure tweetalig dient te zijn.

4.3 Intergemeentelijke grensoverschrijdende routes

De gemeente Aalten participeert in een aantal grensoverschrijdende toeristische projecten zoals het routenetwerk Agri-cultura. **Agri-cultura** is een samenwerkingsproject tussen 12 gemeenten in het Nederlands en Duitse grensgebied en bestaat uit een bewegwijzerde wandel- en fietsroute. Er zijn verschillende themaroutes die leiden naar veel interessante natuurbeschermingsgebieden, restaurants, boerenbedrijven, tuinen en musea. Al deze trekpleisters hebben een nauwe link met de regionale cultuur. Omdat de voormalige gemeente Dinxperlo niet deelnam en de route sinds de herindeling niet is aangepast doet de route het Dinxperlose grondgebied niet aan. Zodra in de komende jaren een uitbreiding van de route wel aan de orde is zal uitbreiding naar Dinxperlo en verder worden nagestreefd (Stadt Isselburg en de gemeente Oude IJsselstreek hebben ook belangstelling getoond).

Daarnaast wordt samen met de gemeente Winterswijk en Stadt Bocholt gewerkt aan **Erigg**, een interactieve en grensoverschrijdende routeplanner, die geïnteresseerde fietsers de mogelijkheid biedt om zelf een (grensoverschrijdende) fietstocht samen te stellen. Deze kan men downloaden en bij de VVV op een navigatie-apparaat laten zetten. Het seizoen 2008 is als testperiode gezien. Het systeem moet in 2009 operabel zijn.

In 2008 is een bijdrage geleverd aan het **Ludgerpad**, een initiatief van de Ludgerkring Oost Gelderland. De uitgave beschrijft het deel van het pad van Zutphen naar Aalten. Het is de bedoeling dat het pad als een Euregionaal project wordt voortgezet van Aalten via Winterswijk, Coesfeld, Billerbeck naar Münster. Het pad volgt het traject dat de cultuur en geloof brengende Ludger circa 1200 jaar geleden te voet of te paard volgde.

In 2008 hebben de gemeenten Südlohn en Winterswijk als gezamenlijk cultuurhistorisch project het **Kommiezenpad** geopend. Dit is een wandelroute op tol- en smokkelpaden langs de groene grens. De wandelaar beleeft hierbij de afwisseling van het unieke cultuurlandschap en doet tegelijkertijd wetenswaardigheden op over de gezamenlijke geschiedenis. Het project is mede gefinancierd door Euregio, dat heeft aangegeven voor verdere initiatieven langs de grens open te staan. Inmiddels hebben Stadt Bocholt, Stadt Isselburg en de gemeente Oude IJsselstreek aangegeven interesse te hebben in een eventueel gezamenlijk project om ook in onze grensregio de route Kommiezenpad te ontwikkelen. In 2010/2011 worden de mogelijkheden hiertoe onderzocht.

4.4 Lokale grensoverschrijdende routes

Zowel VVV Dinxperlo als de Heimatverein Süderwick hebben hun eigen en enkele gezamenlijke wandel- en fietsroutes. Deze worden in kaart gebracht en waar nodig en wenselijk in samenhang gebracht.

4.5 Tweekaligheid informatie

Om de Duitse (dag)toerist echt welkom te heten en zich thuis te laten voelen zou het een belangrijke pré zijn om alle informatie die binnen deze gemeente hetzij in toeristische folders hetzij op informatiepanelen, tevens in het Duits te plaatsen. Gezien het belang dat binnen de gemeente Aalten wordt gehecht aan de unieke grensligging en de grote aantallen Duitse bezoekers in onze gemeente is het ook niet meer dan logisch hier een standaard procedure van te maken. Er zal budget gereserveerd worden voor het maken van professionele vertalingen.

4.6 Overleg grensregio

Medio 2008 is een aantal Toeristische Overstap Punten (TOP's) aan Duitse zijde van de grens geopend. Voorbeeld hiervan is de TOP nabij hotel/restaurant Brüggenhütte. Vanuit het Achterhoeks Bureau voor Toerisme en Euregio is het initiatief genomen voor vervolgoverleg vanaf najaar 2008, om mogelijk meer grensoverschrijdende projecten te starten. Daarnaast wordt door het ABT een overleg opgestart tussen de Nederlandse grensgemeenten Montferland, Oude IJsselstreek, Aalten, Winterswijk, Oost Gelre en Berkelland, om te bezien hoe deze gemeenten zich in Duitsland willen profileren.

Tenslotte zal de mogelijkheid voor praktische uitwisseling van informatie (VVV's-Touristinfo's) worden onderzocht.

HOOFDSTUK 5 BREDEVOORT BOEKENSTAD -voor ieder wat wils

Het vestingstadje Bredevoort is zo'n 800 jaar oud. Het was oorspronkelijk een kleine ommuurde stad in een moerasgebied en daardoor zeer strategisch gelegen. Bredevoort heeft een grote historische betekenis vanwege het kasteel dat als verblijfsplaats voor vele edelen heeft gediend. Dit had tot gevolg dat met name in de Middeleeuwen zich heel wat twisten rondom het kasteel en de stad hebben afgespeeld. In de 17^e eeuw werd het stadje, samen met de nabijgelegen middeleeuwse burcht, omgeven door vestingwerken bestaande uit zes bastions. In de loop van de tweede helft van de 18^e eeuw werd de omwalling grotendeels geslecht. Aan de zuidzijde zijn het bastion Welgemoed en de bijbehorende kolenmolen behouden gebleven. Aan de noord-westzijde zijn nog een deel van de vestinggracht met aangrenzende bastions gelegen.

Op initiatief van particulieren is in 1993 gestart met het project Bredevoort Boekenstad met als doel het weer meer leefbaar maken van de historische kern van Bredevoort. In het middeleeuwse stadje hebben zich sindsdien met wisselend succes vele boekhandelaren gevestigd. Elke derde zaterdag van de maand wordt een kleine boekenmarkt georganiseerd en driemaal per jaar vindt een grote internationale boekenmarkt plaats. Daarnaast zijn er in de diverse antiquariaten, galeries en ateliers regelmatig kleine culturele evenementen zoals exposities en workshops. Ook zijn er lezingen, concerten en is er de jaarlijkse gondelvaart. Met al deze activiteiten trekt Bredevoort jaarlijks tienduizenden bezoekers. Daarnaast trekt alleen al recreatiegebied De Slingepas jaarlijks gemiddeld 100.000 bezoekers.

De gemeente Aalten bevestigt het belang van Bredevoort als toeristische trekker voor de gemeente. "Boekenstad Bredevoort" is uniek in Nederland en trekt daarmee een groot bezoekerspotentieel. Bredevoort heeft echter meer: een authentieke historische kern, een groeiend scala aan kunst-gerelateerde ateliers/winkels met hun activiteiten, succesvolle brunchconcerten, etc. Kortom er is sprake van een grote diversiteit, waarvoor ook een divers, niet per se boekgerelateerd, publiek zich interesseert. De gemeente ondersteunt dit veelzijdige karakter van harte en hanteert als streven om naast de belangrijkste highlight Boekenstad, ook te werken aan meer aandacht voor Poëzie, Kunst en Vesting. Om de toeristische attractiviteit van Bredevoort te bestendigen en te versterken zijn de volgende projecten geformuleerd.

5.1 Stichting Bredevoort Boekenstad

De Stichting Bredevoort Boekenstad heeft voor het uitvoeren van de verschillende werkzaamheden een aantal beroepskrachten aangetrokken. De gemeenteraad heeft in 2004 besloten voor 2004 t/m 2008 een subsidie van € 50.000,- per jaar (geïndexeerd) toe te kennen zodat de basisvoorziening bekostigd kan worden. De volgende, concreet meetbare voorwaarden zijn hieraan gekoppeld:

- meer prioriteit geven aan werven van sponsors;
- aantal activiteiten rondom het boek organiseren;
- derde zaterdagmarkt meer uitbouwen en aankleden;
- maximale afstemming tussen de organisatie en agendering van diverse evenementen in Bredevoort;
- aandacht voor activiteiten in de wintermaanden;
- aandacht voor Duitse achterland.

Volgens voornoemd raadsvoorstel diende in 2007 geëvalueerd te worden. Door gebrek aan capaciteit bij de gemeente is dit pas in 2008 opgepakt. Het overleg is momenteel gaande en zal uitmonden in een voorstel dat voorjaar 2009 aan de raad wordt voorgelegd. Uitgegaan wordt van voortzetting van de subsidierelatie. Het alternatief is nl. dat de beroepskrachten niet meer bekostigd kunnen worden en de activiteiten geheel stil komen te liggen. Voor een kleine kern als Bredevoort zijn er veel activiteiten, die niet geheel door vrijwilligers kunnen worden opgebracht. Wel zal de subsidie-overeenkomst in

het vervolg de vorm van een budgetovereenkomst hebben waarin nadere prestatie-afspraken worden gemaakt.

Uit de evaluatie concluderen wij dat voor de boekgerelateerde activiteiten een punt bereikt is waarop het moeilijk is, mede gezien sociaal-economische factoren, het boekthema en het aantal bezoekers veel verder uit te bouwen dan nu het geval is. Er moet dan ook met name worden ingezet op handhaven van het kwaliteitsniveau, en verdiepen waar mogelijk.

Daarnaast stelt de gemeente zich nadrukkelijk op het standpunt dat de Stichting Bredevoort Boekenstad zich ook dient in te spannen voor niet-boekgerelateerde activiteiten. Hoewel het publiek dat daarmee naar Bredevoort wordt getrokken wellicht niet direct in boeken geïnteresseerd is, zorgen ook zij voor het mede 'op de kaart zetten' van Bredevoort, voor bestedingen en daarmee inkomsten van lokale ondernemers. Enkele met name te noemen activiteiten zijn: Gondelvaart, Poeziecentrum, Expositieruimte, Brunchconcerten. De Stichting zal dan ook worden gevraagd, in samenspraak met partijen als Bredevoorts Belang, dit gegeven in haar visie op de langere termijn uit te werken.

Het bestuur van de Stichting is betrokken bij het overleg met de VVV-besturen en de gemeente om te komen tot een nauwere samenwerking, zie paragraaf 9.2.5.

5.2 Masterplan Bredevoort

In 2004 is het Masterplan Bredevoort vastgesteld. Uit het Masterplan komen een aantal concrete projecten voort die een directe relatie hebben met het doel van deze beleidsnota. Op korte termijn (uitvoering 2008/2009) worden 't Zand en de Kruittorenstraat aangepakt.

Het centrale plein 't Zand, waar vroeger het kasteel stond, wordt heringericht met als doel de pleinfunctie ervan te versterken. Hierdoor ontstaat er meer ruimte voor activiteiten. Voor brunchconcerten en andere optredens is een overkapping gepland. Het parkeren zal zoveel mogelijk aan de achterzijde van het pand plaatsvinden. De Kruittorenstraat, die de Slingepas met het stadje Bredevoort verbindt, krijgt een meer cultuurhistorisch verantwoord en aantrekkelijker uiterlijk. Verder vindt er instructief herstel plaats van een beperkt deel van de oude vestingwal naast de Kruittorenstraat, ter hoogte van het bastion Treurniet. Op de oude vestingwal worden kanonnen geplaatst, om de geschiedenis van het stadje meer beleefbaar te maken. Eén van de andere plannen waaraan momenteel wordt gewerkt betreft de mogelijke verplaatsing van St. Bernardus naar het Ambtshuis. Dit biedt mogelijkheden om Bernardus, passend in de uitgangspunten van het Masterplan, een meer recreatieve (bijv. horeca) functie te geven.

5.3 Beleving en promotie vesting Bredevoort

Bredevoort wordt met name geprofileerd als Boekenstad. Dat het een oude vesting met nog veel authentieke bebouwing en karakteristieke uitstraling is wordt niet erg op de voorgrond gepromoot. De toerist die spontaan rondwandelt zonder gids of informatieboekje, wordt ook niet op de hoogtepunten gewezen. Daarom is het van belang dat het verhaal van Bredevoort, hét moment uit de geschiedenis waarom Bredevoort van belang was, wordt gekozen om de beleving nadrukkelijker te maken. De historische facts en locaties zullen hierbij betrokken worden. Hierbij wordt gedacht aan verbeterde informatievoorziening en aanduiding van historisch relevante locaties (bijv. Kasteel op 't Zand).

Daarnaast wordt samenwerking gezocht met Groenlo Vestingstad. De toeristische verbinding tussen de beide vestingsteden is er al, namelijk de fietsroute '80-jarige oorlog', maar in de gezamenlijke promotie kan een slag gemaakt worden.

Overigens hebben acht organisaties van culturele zomerevenementen hun krachten gebundeld om zich gezamenlijk te profileren, waaronder Bredevoort Boekenstad. In 2007 is een project opgezet rond het thema IJzer; in 2008 is het gezamenlijke (provinciale) budget vooral ingezet voor promotie en onderzoeken in welke organisatievorm wordt verder gegaan. Ook hierbij zal aandacht worden gevraagd voor het 'andere' Bredevoort.

5.4 Kunstenaarsklimaat

Naast de diverse antiquariaten zijn in Bredevoort vele ateliers en galeries gevestigd. Zij organiseren culturele activiteiten als workshops en exposities en trekken daarmee een groot publiek. In de diverse promotionele uitingen betreffende Bredevoort kan hieraan meer aandacht worden gegeven. Samen met de eigenaren/initiatiefnemers zal de behoefte aan meer samenhang en gezamenlijke promotionele uitingen worden onderzocht. Mogelijk kan dit leiden tot een project of uitgave waarin 'het andere Bredevoort' wordt belicht.

Meer samenhang en gezamenlijke promotie geldt voor de gehele amateurkunst in de gemeente Aalten en zal als zodanig ook een belangrijk item worden in de op te stellen kunst en cultuur nota. Vanuit het besef dat amateurkunst een belangrijke bijdrage kan leveren aan de promotie van de gemeente Aalten zal er een inventarisatie worden gehouden van hetgeen er is, welke behoeften er zijn, wat de samenwerkingsmogelijkheden zijn en hoe dit kan worden ontwikkeld. Activiteiten in dit kader zullen in samenwerking tussen cultuur en toerisme worden opgepakt.

Ook binnen het Gebiedsgericht Cultuurbeleid wordt beoogd toerisme en recreatie een extra impuls te geven. De gemeente Aalten participeert in dit samenwerkingsverband dat tot doel heeft kunst en cultuur te promoten. Een van de speerpunten is cultuurtoerisme met daaronder het project 'Cultuurzomer Achterhoek' en als nieuw op te zetten beleid het cultureel erfgoed. Ook de ontwikkeling van amateurkunst is een speerpunt.

5.5 Dichtkunst langs de Kruittorenstraat

Zoals bovenbeschreven krijgt de Kruittorenstraat een opknapbeurt. Om de straat als verbinding tussen de Slingepas en het stadje Bredevoort aantrekkelijker te maken, stellen wij voor een kunstzinnige begeleiding te realiseren in de vorm van dichtkunst. In samenwerking met het Poëziecentrum worden dichters uitgenodigd een gedicht te schrijven op basis van thema's die een relatie hebben met Bredevoort. Uit de inzendingen wordt een aantal teksten gekozen, die permanent langs de Kruittorenstraat geplaatst zullen worden. Gedacht wordt aan uitgestanste teksten in cortenstaal, waardoor je de omgeving door de letters heen kunt zien.

HOOFDSTUK 6 CULTUURHISTORIE

De gemeente Aalten heeft een beschermd stads- en dorpsgezicht rond de markt in Aalten en een groot deel van het stadje Bredevoort heeft deze status. Ook kent de gemeente vele rijks- en gemeentelijke monumenten, zowel in de kernen als in het buitengebied. Er is landelijk een toenemende belangstelling voor steden en dorpen met historische kernen, die interessant zijn voor een toeristisch bezoek. Er is met name behoefte aan educatieve recreatie: de toerist wil geïnformeerd worden over de cultuurhistorische achtergronden en hij wil het verleden kunnen beleven. Op cultuurhistorisch gebied is er verder een groeiende interesse in het streekeigene waarneembaar.

Cultuurhistorie vormt in beperkte mate een hoofdmotief voor bezoek, maar is vaker een nevenmotief in combinatie met winkelen of een wandeling. Het cultureel erfgoed en de geschiedenis moeten waar mogelijk verweven worden in het toeristisch product van de gemeente. Cultuurhistorisch toerisme is een goed middel om toerisme te spreiden over de gemeente, zowel in ruimte als in tijd; het hele jaar door leent de gemeente zich voor culturele bezoeken.

Er zijn er veel bestaande initiatieven op het gebied van cultuurtoerisme in Aalten, van stadswandelingen tot rondleidingen en activiteiten in en rond het cultuurhistorisch erfgoed. Om het toerisme rond de cultuurhistorie in de gemeente Aalten in de komende jaren verder te versterken, zijn de volgende projecten geformuleerd.

6.1 Vesting Bredevoort

De in hoofdstuk 5 beschreven projecten om het thema Bredevoort te verstevigen hebben grote raakvlakken met het thema cultuurhistorie. Immers het meer aandacht schenken aan het vestingverleden van Bredevoort en samenwerking zoeken met Groenlo komt tegemoet aan de trend dat de toerist op zoek is naar rust en authenticiteit, en diens toenemende belangstelling voor steden en dorpen met historische kernen.

6.2 Religieus Erfgoed

Om het religieuze erfgoed in de gemeente Aalten onder de aandacht te brengen van de toerist en recreant, is in 2008 gestart met het project Religieus Erfgoed. Het project sloot aan bij het landelijke jaar van het Religieus Erfgoed in 2008.

Onder de noemer "Langs heilige huisjes. Religieus erfgoed in Aalten, Bredevoort, Dinxperlo en Suderwick" zijn in de religieuze gebouwen in genoemde kernen, de Aaltense musea en het Grenslanmuseum in Dinxperlo, tussen 10 en 26 oktober 2008 allerlei activiteiten georganiseerd rond het Religieus Erfgoed. Men kon er kunstzinnige, geschiedkundige en liturgische exposities bekijken, rondgeleid worden in diverse gebouwen en bijzondere concerten bijwonen. Op de zaterdagmiddagen was het mogelijk om een ritje te maken in de vroegere T-Ford van de Gelderse Tramwegen uit 1923. Op de woensdagmiddagen en op vrijdagmiddag 17 oktober kon men zich door een overdekte huifkar langs diverse religieuze locaties laten vervoeren.

In het kader van het project is een boekje uitgebracht over het Religieus Erfgoed in de gemeente Aalten. Het boekje bevat beschrijvingen van de kerken en overige religieuze gebouwen, waaronder de synagoge en de zondagschooltjes. Ook aan bijzondere begraafplaatsen wordt aandacht besteed. De locaties worden met elkaar verbonden door verschillende routes, die in het boekje worden beschreven. Verder wordt in het boekje een activiteitenagenda opgenomen, waarin het aanbod aan exposities, rondleidingen, concerten en vervoer op overzichtelijke wijze wordt gepresenteerd.

De agenda met activiteiten in de projectperiode is losbladig ingevoegd zodat het boekje met beschrijvingen en routes zijn waarde behoudt. In de projectgroep is inmiddels gesproken over het vervolg van dit project in 2009.

6.3 TRAP

TRAP staat voor Toeristisch Recreatief Archeologisch/Aantrekkelijk Project.

Uitgangspunt hierbij is dat door middel van de ontwikkeling van cultuurhistorische bezienswaardigheden niet alleen de beleving van de eigen culturele identiteit toeneemt, maar dat ook het draagvlak voor archeologische vindplaatsen zal groeien. Een TRAP kan bestaan uit verschillende onderdelen. Denk hierbij aan archeologisch onderzoek, informatievoorziening in het landschap, herstel van cultuurhistorische en/of landschappelijke elementen, kunstobjecten en het verbinden van deze zaken door middel van een route en een routeboekje. De RACM (Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten) beheert het concept TRAP. Betrokkenheid van lokale cultuurhistorische organisaties is van wezenlijk belang voor een geslaagde TRAP. De gemeente Aalten wil deze organisaties dan ook een belangrijke rol geven in het project.

6.4 Open Monumentendag

De Open Monumentendag wordt in Aalten aangegrepen om de monumenten in de gemeente onder de aandacht te brengen van de eigen inwoners, maar zeker ook van de toerist. Uit enquêtes blijkt dat bezoekers uit het hele land en zelfs uit andere werelddelen naar onze gemeente komen voor de Open Monumentendag.

De organisatie van de dag wordt al jaren uitgevoerd door een speciaal comité, waarin personen uit diverse geledingen en delen van de gemeente zitting hebben. Het comité ontvangt jaarlijks een subsidie voor de organisatie van de activiteit.

In het kader van de groeiende belangstelling voor cultuurhistorie, wil de gemeente de Open Monumentendag nog meer onder de aandacht brengen. Zij doet dit onder meer door ondersteuning te bieden bij de promotie van de dag en door het instellen van een jaarlijkse monumentenprijs in 2008, die wordt uitgereikt tijdens de opening van het evenement.

6.5 Oorlogs- en verzetsgeschiedenis.

De gemeente Aalten heeft een bijzondere rol gespeeld in de Tweede Wereldoorlog. Zo had Aalten het hoogste aantal onderduikers in Nederland. Over het verzet, de strijd die in en rond Aalten geleverd is en het smokkelen over de grens zijn nog veel verhalen en tastbare herinneringen aanwezig. In de Aaltense Musea, het Oorlogs- en verzetsmuseum van Broer Wamelink en het Grenslandmuseum te Dinxperlo is veel informatie beschikbaar over deze periode. Maar ook op verrassende plekken, zoals het raam in de Oosterkerk, zijn verwijzingen vindbaar naar de periode 1940 -1945.

In 2008 heeft de gemeente Aalten een brug vernoemd naar de Britse bevrijders van Aalten, the King's Company, Grenadier Guards. De ceremonie werd bijgewoond door leden van de huidige Queens Company, Grenadier Guards en door een grote groep veteranen. In 2010, wanneer de Tweede Wereldoorlog 65 jaar geleden achter ons ligt, zal uitgebreid aandacht worden besteed aan de herdenkings- en bevrijdingsceremonie. Hierbij wordt ook aandacht gevraagd voor de laatste rustplaats van de bevrijders en de Joodse begraafplaatsen.

Het is nadrukkelijk niet onze bedoeling om van de oorlog een toeristisch thema of product te maken, dus het nabootsen van de "slag om Aalten" is niet aan de orde. We willen echter wel graag tegemoet komen aan de grote interesse die er bestaat voor het onderwerp.

De oorlogs- en verzetsgeschiedenis is eveneens een item voor de op handen zijnde kunst en cultuurnota. Met de Aaltense musea dient nog een budgetovereenkomst gesloten te worden. In de prestatie-afspraken kunnen afspraken worden vastgelegd over de rol die de musea moeten gaan vervullen in het kader van het stimuleren van toerisme en recreatie. In de toekomst zal eveneens de budgetovereenkomst met het Grenslandmuseum geactualiseerd moeten worden. Tenslotte zal mogelijke samenwerking tussen de musea worden onderzocht.

HOOFDSTUK 7 GENIETEN IN AALTEN

Genieten kan men op vele manieren. Genieten van een lekker etentje, een goed glas wijn, van een bijzonder evenement of van een mooie omgeving. Ook tijdens een fietsroute op verschillende punten afstappen en daar iets onverwachts meemaken, is genieten. In dat verband kan gedacht worden aan de Agri-Cultura fietsroute, waar men onderweg verschillende deelnemende bedrijven tegenkomt, van ijsboerderij tot boerderijmuseum. Of de streekproducten in stalletjes langs de weg. Ook op grotere evenementen zoals de Farm en Country Fair is het genieten geblazen. En wat te denken van in een mooie omgeving, bijvoorbeeld op de Markt in Aalten, op een terras te zitten met een lekker bord eten, in fijn gezelschap. Of de unieke Middeleeuwse sfeer beleven bij Bertram in Bredevoort. Een ijsje halen bij de Sander tijdens een boswandeling in het Welinkbos. Kortom er is keus genoeg voor het kleine en het grote genieten.

(Het dorp) Aalten is goed bedeed met restaurants en cafés waar op alle tijden in de week een lunch, diner, ijsje, borrel e.d. kan worden genoten. In Dinxperlo waren de mogelijkheden om een kop koffie te drinken in het centrum tot voor kort zeer beperkt. Gelukkig zijn er nieuwe initiatieven gekomen die de mogelijkheden daartoe sterk verbeteren. Het marktplein zelf zal na herinrichting en nieuwbouw van een grandcafé (pand verzekeringsmaatschappij) een kwalitatieve impuls krijgen die hopelijk uitstraalt naar een aantal andere panden/ondernemers. In Bredevoort is ook sprake van een beperkt horeca-aanbod. De gemeente is echter beperkt in haar mogelijkheden hier actief in te stimuleren. Buiten het geven van een kwaliteitsimpuls (zoals herinrichting plein, regels voor reclaimedoeleinden/obstakels) en het creëren van planologische mogelijkheden (horecafunctie en terrasmogelijkheden) is de marktwerking hierin leidend.

Naast een aantal restaurants/speeltuinen zijn met name de ambachtelijke bedrijven/streekkeigen producten in het buitengebied in opkomst. De theetuinen, een biologisch dynamische boerderij, een ijsboerderij, een boerderijmuseum en een wijngoed zijn nieuwe trekkers in het buitengebied en daarmee waardevolle toevoegingen voor het toeristisch product. Immers, de fietser wil onderweg wel eens van de fiets af voor een ijsje of andere versnapering, of om iets te bekijken.

De gemeente kent tenslotte een groot aantal evenementen met een hoog "genieten" gehalte, zoals Farm en Country Fair, Grensmarkt, Sjoksfestival, Aalten Dagen, Gondelvaart/Bredevoort Schittert, toneelvoorstellingen in buitenlucht, reguliere warenmarkten, modedagen Aalten, Zomeravondbraderie Dinxperlo, etc.

Om het genieten verder uit te bouwen worden de volgende projecten uitgevoerd:

7.1 Koppeling en promotie

De verschillende aanbieders weten elkaar slechts in beperkte mate te vinden. Veelal wordt door ieder voor zich slechts het eigen bedrijf gepromoot. Vanuit de kernendiscussies kwam een breed geluid naar voren dat het goed zou zijn een en ander aan elkaar te verbinden, te koppelen, om samen het goede van Aalten naar voren te brengen. Een goed voorbeeld hiervan is het initiatief van de Venneboeren die zich gezamenlijk presenteren in een folder "Gastvrij op de boerderij". Enerzijds kan deze koppeling gerealiseerd worden door dag- of groepsarrangementen (themagericht of heel divers) samen te stellen, en dit bij de toerist onder de aandacht te brengen. Hier is een belangrijke taak voor de VVV weggelegd. Anderzijds is goede bewegwijzering en daarmee deelname van de bedrijven aan het project uniforme bewegwijzering van belang (zie paragraaf 8.5).

7.2 Achterhoek Spektakel Toer

Eén van de projecten uit het regionale Meerjaren-investeringsprogramma T&R is de Achterhoek Spektakel Toer (AST). Door de Stichting AST te ondersteunen hopen de

Regio Achterhoek-gemeenten inclusief Lochem en Zutphen hier een fundering onder te leggen zodat het festival in vier jaar tijd kan uitgroeien tot een festival à la Oerol op Terschelling of De Parade in de Randstad, waar mensen van heinde en verre op af komen. De tien gemeenten nemen elk om het jaar een etappe af. De eerste etappe in onze gemeente heeft op 17 augustus 2008 in Dinxperlo plaatsgevonden. In 2010 komt de AST wederom naar de gemeente Aalten.

7.3 Aandacht voor streekeigene op markten

Jaarmarkten en braderieën zijn zeer populair bij zowel inwoners als toeristen. Zowel in Dinxperlo als Aalten worden naast de reguliere warenmarkten en de Farm & Countryfair grotere braderieën gehouden: Aalten Dagen, Zomeravondbraderie, Grensmarkt, Modedagen. Ook oogstfeesten, kofferbakverkopen en rommelmarkten zijn publiekstrekkers. Vaak is daarbij ook ruimte voor aanbieders van streekproducten en/of beoefenaars van een ambacht. De gemeente wil stimuleren dat bij deze markten de in de gemeente aanwezige ambachten en streekeigen producten een plek krijgen. Ook kan gedacht worden aan nieuwe evenementen, bijv. een wijnfeest of een evenement in middeleeuwse sfeer gebaseerd op de verschillende markten in Bredevoort, zoals de Vismarkt en de Ganzenmarkt.

HOOFDSTUK 8 ACTIEF IN AALTEN

De gemeente Aalten leent zich uitstekend voor een actieve vakantie. Het coulissen- en essenlandschap vormt een prachtig decor voor fietsers en wandelaars.

Toeristische Infrastructuur

Een goede toeristische infrastructuur speelt een belangrijke rol bij het ontsluiten van de kernen en het buitengebied voor de actieve toerist. Onder de toeristische infrastructuur verstaan wij bijvoorbeeld kaart- en foldermateriaal, het routeaanbod, picknickvoorzieningen, bewegwijzering, informatiepanelen en parkeervoorzieningen.

8.1 Routeaanbod

De gemeente Aalten kent een uitgebreid aanbod van fiets- en wandelroutes. Ook voor andere vormen van actieve recreatie zoals skeeleren, paardrijden en mennen, nordic walking en kanoën zijn routes verkrijgbaar. Verder zijn er autoroutes en scootmobielroutes te koop bij de VVV.

Alle bestaande routes die in de gemeente Aalten verkrijgbaar zijn, worden in kaart gebracht. Naar verwachting zal blijken dat er weinig gebieden zijn waar geen route loopt. Uit de kernendiscussies, die voorafgaand aan het opstellen van deze beleidsnota werden gehouden, kwam dan ook naar voren dat er geen grote behoefte bestaat aan nieuwe routes.

We willen er nadrukkelijker op toezien dat de kwaliteit van het routeaanbod goed is. In bepaalde gevallen betekent dit dat routes waarbij de bebording van slechte kwaliteit is verwijderd worden danwel van nieuwe bordjes wordt voorzien.

Alleen wanneer kan worden aangetoond dat een nieuwe route echt (regionale) meerwaarde heeft ten opzichte van het bestaande aanbod, zal de gemeente haar medewerking verlenen. In de komende periode zal in dit kader medewerking worden verleend aan uitvoering van de plannen van de werkgroep Aaltense paden WAP en het eerder beschreven Ludgerpad. Ook wordt op regionaal niveau het fietsknooppunten-systeem ingevoerd.

8.2 WAP

In 2006 heeft de gemeenteraad het rapport van de Werkgroep Aaltense Paden (WAP) inzake het creëren van een netwerk van struin- en klompenpaden en overige recreatieve wandelpaden overgenomen en verzocht om uitwerking van de routes. Eind 2007 heeft de WAP het initiatief nieuw leven ingeblazen met het voorstel om bij wijze van pilot eerst 3 (van 10) routes te openen. Naar verwachting worden de laatste hobbels in 2008 genomen en kunnen de routes in het voorjaar van 2009 worden geopend.

8.3 Fietsknooppuntensysteem

In Achterhoeks verband wordt gewerkt aan een regionaal fietsknooppuntensysteem. Dit systeem bestaat uit een groot aantal genummerde knooppunten, op kruisingen van wegen. Tussen de knooppunten lopen verbindingsroutes, die in twee richtingen zijn bewegwijzerd. Met de invoering van het systeem (voorjaar 2009) in de Achterhoek ontstaat er een duidelijk overzicht van de fietsmogelijkheden in de regio voor de recreant en de toerist. De toerist kan zelf een route uitstippelen van de gewenste lengte. Ook worden er routebeschrijvingen uitgegeven op basis van de knooppunten.

Niet routegebonden activiteiten

In de gemeente Aalten zijn er ook tal van niet route gebonden activiteiten te beoefenen. Hierbij valt te denken aan: zwemmen, paardrijden, tennissen, boerengolf, abseilen, jeu de boules, klootschieten, survivalen, kegelen, handboogschieten, vissen, duiken, paintball en nog vele andere activiteiten.

8.4 Toeristische Bewegwijzering

In regionaal verband worden voorbereidingen getroffen voor een uniform systeem voor toeristische bewegwijzering. Gekozen is voor bruin/witte objectbewegwijzering, zoals dit ook in andere (Zuid) Europese landen wordt gebruikt. Het nieuwe systeem gaat uit van uniformiteit, consistentie, leesbaarheid en begrijpelijkheid en wordt in twee fasen in de regio ingevoerd. De gemeente Aalten neemt deel in de eerste fase van het project. Dit betekent dat in de komende periode de blauw/witte bordjes in Aalten en het veelkleurige bordensysteem in Dinxperlo zullen worden vervangen.

8.5 Picknickvoorzieningen

Voor de actieve toerist en recreant is het van belang dat er goede rustplekken onderweg te vinden zijn. De gemeente Aalten kent 5 grotere picknickplekken. In 2008 is de locatie aan de Wikkerinkkamp na bodemsanering heringericht, waardoor het weer een aantrekkelijke plek is geworden om een tussenstop te maken. Voor alle picknickplekken geldt dat de picknicksets (tafels/banken), afvalbakken en informatiepanelen in zeer slechte staat zijn. In het najaar van 2008 zijn nieuwe sets en afvalbakken aangeschaft die vóór aanvang van het toeristenseizoen 2009 worden geplaatst. De informatiepanelen worden in 2009 vervangen. Hierover vindt overleg met het Recreatieschap Achterhoek Liemers plaats die de bestaande panelen in het verleden heeft geplaatst. Uit de kernendiscussies kwam tevens de wens naar voren om een aantal extra zitbanken in het buitengebied te plaatsen. Aan deze wens zal tegemoetgekomen worden, waarbij de locatiekeuze mede afgestemd zal worden op bestaande en voorziene routes. In 2009/2010 zal geïnventariseerd worden op welke locaties behoefte aan toevoeging van banken, afvalbakken en eventueel ook informatiepanelen bestaat.

8.6 Informatiepanelen

In de gemeente staan op diverse plekken informatiepanelen. Een groot deel van deze panelen staat er al een geruim aantal jaren en is aan actualisering en/of vervanging toe. In de komende jaren zal de gemeente, in samenwerking met het Recreatieschap Achterhoek Liemers, het aanbod aan informatiepanelen actualiseren. Alleen op plekken waar een nieuw informatiepaneel echt meerwaarde heeft, zal het aanbod uitgebreid worden. Ook hier geldt: liever kwaliteit dan kwantiteit en aandacht voor tweetaligheid.

8.7 Voorzieningen voor ruiters

In overleg met lokale ondernemers op het gebied van paardentoeerisme, zal er in de komende periode aandacht worden besteed aan het route- en voorzieningenaanbod voor de paardentoeerist in Aalten. Zo wordt bekeken of bestaande routes verbeterd kunnen worden en of er rustplekken gecreëerd kunnen worden voor de paarden en hun ruiters. Ook worden de mogelijkheden onderzocht voor extra voorzieningen waaronder een doorwaadplaats. Verder zal de aansluiting op andere routes in de regio en over de grens aandacht krijgen.

Waterrecreatie

8.8 Slingeplas

De Slingeplas is momenteel de belangrijkste voorziening in de gemeente Aalten voor wat betreft de waterrecreatie. Het Recreatieschap Achterhoek Liemers beheert de plas, die jaarlijks gemiddeld ongeveer 100.000 bezoekers trekt. De Slingeplas biedt mogelijkheden tot verdere ontwikkeling van recreatieve voorzieningen. Zo onderzoekt het Recreatieschap momenteel of er bij de Slingeplas een locatie gerealiseerd kan worden met voorzieningen voor een wat groter aantal campers.

De her in te richten Kruittorenstraat moet meer mensen vanaf de Slingeplas naar Bredevoort trekken. Belangrijk is daarom de aansluiting van de straat met het Slingeplasterrein, waardoor het voor de bezoekers van de plas aantrekkelijker wordt om de Kruittorenstraat af te lopen naar het centrum. Voor de aankleding van de straat zal dan ook de nodige aandacht zijn, zoals elders in de nota vermeld.

Met het bestuur van het Recreatieschap Achterhoek Liemers worden gesprekken gevoerd omtrent de toekomstige exploitatie van de Slingeplas. Dit met het oog op proces waarin het RAL zich bevindt als gevolg van het TROP (zie paragraaf 2.5.4). Relevante punten in dit overleg zijn het toekomstig eigendom van de Slingeplas; de vraag in hoeverre een commerciële exploitatie (toeristisch recreatieve ontwikkeling) mogelijk gemaakt moet worden en de vraag in hoeverre openbare toegankelijkheid (gedeeltelijk) gewaarborgd moet blijven. Als beperkende factoren voor de Slingeplas worden genoemd de bereikbaarheid en waterberging. De gemeente stelt zich vooralsnog op het standpunt niet afwijzend te staan ten opzichte van een commercieel initiatief, mits dit een initiatief in het hogere segment betreft. In de komende periode zullen zowel door gemeente als het Recreatieschap gesprekken met geïnteresseerde partijen worden gevoerd. Hierover vindt tussen RAL en gemeente vervolgens afstemmend overleg plaats.

8.9 Aa-strang

Dinxperlo grenst voor een deel aan de Aa-strang, een zijtak van de Oude IJssel. Op verschillende niveaus wordt gesproken over het verhogen van de recreatieve waarde van Oude IJssel en Aa-strang. Zo heeft de Stichting Oude IJsselzone een visie voor het gebied van Doesburg tot Velen (D) opgesteld, praat het Waterschap Rijn en IJssel met partners over de Ecologische Verbindings Zone Oude IJssel en zijn er nog initiatieven onder de noemer Wasserkonferenz. Waar nodig en relevant worden besprekingen en workshops door vertegenwoordiging vanuit de gemeente Aalten bijgewoond. In het najaar van 2008 wordt voor het aan Dinxperlose zijde gelegen gebied dat grenst aan de Aa-strang, een visie met haalbaarheidsstudie ontwikkeld. Dit met het oog op de sanering van twee vuilstortplaatsen, het creëren van bedrijventerrein ten behoeve van een nieuwe afvalwaterzuiveringsinstallatie en het aanleggen van een vorm van dagrecreatie. Vanwege de link met het Waterschap, de ligging aan de Aa-strang en het tweelandenpunt wordt een combinatie met water cq. grens onderzocht. Uitvoering van de plannen is voorzien in 2009/2010.

Het Waterschap Rijn IJssel onderzoekt momenteel samen met de Duitse instanties de mogelijkheden voor het uitbaggeren van de Aa-strang en het creëren van een zandvang waar overtollig zand kan worden opgeslagen. Dit komt de bevaarbaarheid van de Aa-strang (kano's) ten goede. Ten aanzien van de Oude IJssel zijn hordes te nemen voor wat betreft stuwten, alvorens de bevaarbaarheid vanuit Doetinchem via Ulft en verder mogelijk wordt.

8.10 De Bovenslinge

De beek Bovenslinge met haar directe omgeving vormt een belangrijke blauw-groene zone in de kern Aalten. Voor het beter beleefbaar maken van de beek is het Groene Slingeplan opgesteld. Het plan bevat diverse onderdelen die voor recreatie en toerisme van belang zijn.

Langs de Slinge worden natuurzones gecreëerd, poelen aangelegd, een stuw wordt in een vistrap veranderd en er wordt een nieuw wandelpad aangelegd. Op bepaalde plekken die nu afgesloten zijn wordt de beek zichtbaar en beleefbaar gemaakt.

Een van de deelprojecten betreft de aanleg van een waterspeelplaats bij de kinderboerderij De Ahof. Waar de beek een duidelijke bocht maakt wordt voorgesteld om een nevengeul te ontwikkelen. Tussen de beek en de nevengeul ontstaat een eiland. Op het eiland wil de gemeente verblijf, spel en educatie combineren in een waterspeelplaats. Er worden drie paden naar het eiland gecreëerd, via een hangbrug, een knuppelpad en via stapstenen in de geul.

Rond de Ahof zal verder een kwaliteitsverbetering van de ruimte plaatsvinden (paden, banken, verlichting etc.) en zal functie-intensivering plaatsvinden door de aanleg van een tweetal boeren thematuinen.

De plannen worden gefaseerd ingevoerd.

Kinderen

Gezinnen met jonge kinderen is één van de doelgroepen waarop de gemeente Aalten zich wil richten. De gemeente kent reeds een aantal voorzieningen voor deze doelgroep, zoals speeltuinen, kinderroutes, een kinderboerderij, het modelspoor panorama en plattelandsadressen (bijvoorbeeld de museumboerderij). Het zijn veelal kleinschalige voorzieningen, die in de meeste (Achterhoekse) gemeenten te vinden zijn.

Het educatieve programma in de Aaltense musea is zeker het noemen waard. Het museum Markt 12 trekt veel schoolklassen, maar ook voor de toerist met kinderen is het museum een bezoek waard.

Op het gebied van zwemmen heeft de gemeente een uitgebreid aanbod. De eerdergenoemde Slingeplas in Bredevoort, 't Walfort in Aalten met een gezellig binnenbad en een mooi natuurbuitenbad en het Blauwe meer in Dinxperlo bieden voor ieder wat wils. Paardrijden kan op diverse maneges in de gemeente en ook andere vormen van actieve recreatie voor kinderen zijn mogelijk.

Trekkers in de omgeving zijn o.a. het dierenpark in Anholt, Binnenpret in Lieveelde en koffieboerderij Groot Nibbelink in Sinderen.

8.11 Uitbreiding aanbod voor kinderen

De gemeente staat positief tegenover het uitbreiding van het aanbod voor kinderen, wanneer het om kleinschalige voorzieningen gaat. Veel hangt echter af van het initiatief van ondernemers. Daar waar de gemeente zelf mogelijkheden ziet om het gebied aantrekkelijker te maken voor kinderen, zal zij dit serieus onderzoeken. Een voorbeeld is de aanleg van de eerdergenoemde waterspeelplaats bij de Ahof. Ook bij de recreatieve invulling van de voormalige vuilstort Brüggenhütte zal nadrukkelijk aandacht zijn voor kinderen.

HOOFDSTUK 9 ONTWIKKELINGEN

Naast de specifieke thema's waarop de gemeente Aalten zich als toeristische gemeente wil gaan richten zijn er algemene beleidszaken, kaders en randvoorwaarden waar onze aandacht continu naar uitgaat.

9.1 Logeren in Aalten

De verblijfsrecreatieve sector in de gemeente Aalten is zeer divers. Zo zijn er:

- 5 campings met samen 600 vaste plaatsen, 160 toeristische plaatsen, 18 seizoensplaatsen, 3 trekkershutten;
- 1 groepskampeerterrein (max 140 personen);
- 1 zomerhuisterrein met 45 recreatiewoningen;
- 1 caravanpark met uitsluitend stacaravans (60 st.) geen verhuur;
- 15 minicampings;
- 8 groepsverblijven, variërend van 14 tot 50 personen;
- 33 Bed & Breakfast's
- 3 pensions (tweemaal 3, eenmaal 8 kamers);
- Ca. 20 verhuurders van bungalows/appartementen;
- 10 kampeerautoplaatsen voor elk maximaal 3 campers.

9.1.1 Campings

De grotere campings hebben in het bestemmingsplan buitengebied de bestemming "verblijfsrecreatie" met een nadere beschrijving van het aantal stacaravans, oppervlakte van bergingen, gebouwen ten behoeve van centrale voorzieningen en dienstwoning. Recreatie zal meer en meer een belangrijke economische drager worden in het buitengebied. Aangezien het aanbod groot is, moeten de huidige verblijfsrecreatieve terreinen voortdurend sturen op kwaliteit. Hiervoor is een reële uitbreidingsmogelijkheid van belang. De gemeente wil in principe meewerken aan uitbreiding van de bestaande recreatieterreinen, mits aan een aantal voorwaarden wordt voldaan (o.a. geen belemmering voor de agrarische bedrijven, rekening houden met kwaliteitskenmerken van het gebied, groene omzoming van het terrein). Daarnaast worden de centrale voorzieningen (horeca, ontvangst, kantoor, slechtweeraanpak) van steeds groter belang om de kwaliteit van de parken op peil te houden. Daarom wordt in het bestemmingsplan aan de verblijfsrecreatieve voorzieningen een uitbreidingsruimte van 30% toegekend.

De vier grootste campings hebben samen 600 vaste plaatsen ten opzichte van 120 toeristische plaatsen; er is daarnaast één camping met 40 toeristische plaatsen. Op de vaste plaatsen staan veelal stacaravans. Om de kwaliteit van de terreinen te verbeteren was in het bestemmingsplan de mogelijkheid opgenomen om na wijziging stacaravans te vervangen door recreatiewoningen. Daarbij gold als voorwaarde dat de vervanging deel diende uit te maken van een integraal verbeterplan van het terrein. Aan de aldus opgenomen wijzigingsbevoegdheid is echter door Gedeputeerde Staten van Gelderland goedkeuring onthouden. Wel mag ieder park (met uitzondering van 't Schepersveld) maximaal 5 trekkershutten bouwen.

De stacaravans zijn voor een groot deel in eigendom van Duitse gasten. De campingeigenaren geven aan dat het percentage Duitse bezoekers, hoewel nog altijd groot, gestaag terugloopt. Hoewel vaste plaatsen het gehele jaar door inkomsten bieden, zijn ook de toeristische plaatsen in de Achterhoek zeer in trek. De campings moeten daarbij concurreren ten opzichte van de populaire minicampings. Deze concurrentie kan gelegen zijn in het uitbouwen van het voorzieningenniveau of door bijvoorbeeld aan te sluiten bij initiatieven als de Achterhoek Camping Card. Drie Aaltense campings zijn hierbij aangesloten en bieden de toerist die de Card gratis via de website van het

Achterhoeks Bureau voor Toerisme kan downloaden, in voor- en naseizoen een gereduceerd tarief.

9.1.2 Minicampings

De gemeente telt maar liefst 15 minicampings. Oorspronkelijk gestart als "kamperen bij de boer" hebben de minicampings hun bestaansrecht bewezen. Tot 1 januari 2008 golden de bepalingen van de Wet Openluchtrecreatie (WOR): de minicampings, alleen bij agrarische bedrijven, mochten maximaal 15 kampeermiddelen plaatsen gedurende het seizoen van 15 maart tot en met 31 oktober. Het beleid voor kleinschalig kamperen is echter gewijzigd vanwege de intrekking van de WOR: hierdoor mogen gemeenten zelf bepalen hoe het kampeerbeleid wordt ingericht.

In de correctieve herzieningen van de bestemmingsplannen buitengebied van de gemeente Aalten is voorzien in een uitbreidingsruimte tot 25 kampeermiddelen. Deze verruiming van de mogelijkheden voor kamperen bij boer en particulier draagt bij aan de bedrijvigheid, leefbaarheid en duurzame instandhouding van het platteland. Er is geen maximum gesteld aan het aantal kleinschalige kampeerterreinen omdat de dagelijkse praktijk uitwijst dat dit niet noodzakelijk is.

Voor het oprichten van een kampeerterrein bij een agrarisch bedrijf kan een vrijstelling van het bestemmingsplan worden aangevraagd. Nieuw in de gemeente Aalten is dat ook bij burgerwoningen een kleinschalig kampeerterrein mag worden opgericht. Hiermee gaat de gemeente verder dan veel andere gemeenten waar het oprichten van een minicamping bij burgerwoningen niet wordt toegestaan. Wel moet hiertoe een wijziging van het bestemmingsplan worden aangevraagd en geldt als restrictie wel dat in gebieden aangemerkt als 'open gebied' of op de zoneringenkaart als EHS-verweving of EHS-verbinding, geen kleinschalige kampeerterreinen bij burgerwoningen zijn toegestaan.

De bestaande kleinschalige kampeerterreinen vielen tot 1 januari 2008 onder de reikwijdte van de WOR en ontvingen een ontheffing op grond daarvan. Als gevolg van de afschaffing van de WOR verviel de grondslag voor het verlenen van die ontheffing. In het najaar van 2008 (nu beide bestemmingsplannen buitengebied door Provinciale Staten zijn goedgekeurd) worden de ondernemers over de uitbreidingsmogelijkheden en voorwaarden die daarmee samenhangen nader geïnformeerd. In eerste instantie wordt dit schriftelijk gedaan. Mocht de behoefte groot zijn dan kan een informatie-avond worden georganiseerd.

9.1.3 Bed & Breakfast's

Bed & Breakfast is een vorm van kleinschalige verblijfsrecreatie die binnen Nederland aan populariteit wint. B&B komt tegemoet aan de behoefte van de consument aan meer diversiteit voor wat betreft logiesmogelijkheden. De gemeente Aalten biedt ruimte aan initiatiefnemers om een B&B te starten. Hoewel voor de kernen geen regelingen in de bestemmingsplannen zijn opgenomen, worden B&B indien passend binnen de woonfunctie en indien in omvang beperkt tot een ondergeschikte nevenactiviteit, toegestaan.

De gemeente Aalten wil ook kleinschalige verblijfsrecreatieve voorzieningen toestaan bij (voormalige) agrarische bedrijven. In de recentelijk vastgestelde en goedgekeurde bestemmingsplannen voor het buitengebied is hiertoe de volgende regeling opgenomen: het gebruikte oppervlak mag maximaal 50% van de aanwezige bebouwing tot een absoluut maximum van 350 m² bedragen.

9.1.4 Kampeerautoplaatsen

De gemeente Aalten kent 10 gratis kampeerautoplaatsen: 3 in Aalten, 5 in Dinxperlo/De Heurne en 2 in Bredevoort. Op deze reguliere parkeerplaatsen mogen maximaal 3 kampeerauto's gedurende maximaal 72 uur staan. Er zijn geen kosten aan verbonden. Wat betreft voorzieningen wordt men in Dinxperlo verwezen naar een tankstation voor

het lozen van afvalwater/chemisch toilet en het tappen van drinkwater; in Aalten is er een voorziening bij de Ahof. Het bieden van gratis overnachtingsmogelijkheden voor kampeerauto's is een zeer gastvrij gebaar van de gemeente en wordt als zodanig door degenen die er gebruik van maken, zeer gewaardeerd. De Nederlandse Kampeerauto Club (NKC) haalt in haar publicaties de gemeente Aalten vaak als voorbeeld aan. Dat velen profiteren van overnachtingsplaatsen voor kampeerauto's blijkt uit Duits onderzoek (2004) waarin werd aangetoond dat campers gemiddeld € 45,- per persoon per dag uitgeven, onder te verdelen in horeca, inkopen en levensmiddelen, en vakantiekosten zoals entreegelden. Niet voor niets onderzoeken veel gemeenten in de regio momenteel de mogelijkheid om ook (gratis) kampeerautoplaatsen ter beschikking te gaan stellen.

Er komen echter ook negatieve geluiden naar voren, uit de hoek van de recreatiebedrijven en een enkele omwonende. Klachten van omwonenden hangen samen met het feit dat er op een enkele locatie regelmatig meer dan de toegestane 3 kampeerauto's staan. Hieraan wordt door aanpassing van de bebording en waar nodig belijning tegemoet gekomen. Reguliere kampeerreinen noemen de gratis plaatsen oneigenlijke concurrentie en vinden het bezwaarlijk dat de kampeerauto's zelfs geen toeristenbelasting betalen. In het verleden moest men wel een tarief betalen maar hier is op enig moment weer van afgezien. Uit onderzoek van de NKC blijkt dat een derde deel van alle campers niet op een camping wenst te overnachten en altijd naar een vrije of speciaal aangewezen plaats zal zoeken. Desnoods door naar een andere gemeente te rijden of helemaal niet te komen. Dit betekent niet dat de camperaar per se gratis wil staan; deze camperaar is wel genegen om voor een overnachting te betalen maar vindt de prijs-kwaliteit verhouding van een camping niet acceptabel. Een eventuele investering in een betaalsysteem zou dan ook overwogen kunnen worden. Overigens zijn reguliere campings vaak te ver van het centrum gelegen, dat voor de camperaar op loopafstand dient te zijn.

Het Recreatieschap Achterhoek Liemers is momenteel bezig met het opzetten van een project om regionaal te komen tot centrale kampeerautoplaatsen, groter dan hetgeen we nu zien maar nog altijd met beperkte voorzieningen. Wel zal er een sanistation (eenheid waar stroom en water kan worden verkregen en afvalwater kan worden geloosd) en betaalsysteem worden toegepast. Indien dit project doorgaat zal er in plaats van de huidige 10 kampeerautoplaatsen in Aalten sprake kunnen zijn van bijvoorbeeld 3 grotere (bijv. max. 10 plaatsen) met een betaalsysteem, waarmee de grootste bezwaren worden weggenomen en de camperaar nog voldoende vrijheid geniet. Het project kampeerautoplaatsen bij het RAL zal in 2009 nader worden uitgewerkt. Voorgesteld wordt als gemeente Aalten vooralsnog het huidige beleid met extra aandacht voor bebording te handhaven in afwachting van het regionale project.

9.1.5 Hotels

De gemeente telt naast veel B&B-initiatieven van max. 2-3 kamers slechts 1 hotel/pension met 8 kamers. Door veel aanwezigen tijdens de kernendiscussies wordt het ontbreken van een hotel als een gemis ervaren. Te vaak moet men potentiële klanten naar hotels in buurgemeenten verwijzen. Ook hier geldt weer dat de gemeente slechts voorwaardenscheppend kan zijn. Een goed initiatief zal echter door de gemeente worden omarmd en waar mogelijk ondersteund.

9.2 Organisaties en subsidies

9.2.1 Rol van de gemeente Aalten

De gemeente Aalten ziet voor zichzelf een regierol weggelegd voor toerisme en recreatie. Vanuit die regierol wil zij initiërend optreden, om de totstandkoming van nieuwe ontwikkelingen, activiteiten en projecten, te stimuleren. De gemeente scheidt randvoorwaarden om nieuwe ontwikkelingen mogelijk te maken en om ongewenste ontwikkelingen tegen te gaan. Verder treedt de gemeente toetsend op bij verzoeken vanuit het veld.

De gemeente Aalten is er zich zeer van bewust dat alleen in goede afstemming en samenwerking met andere lokale, bovenlokale en aangrenzende organisaties, de gewenste resultaten bereikt kunnen worden. De belangrijkste rol die de gemeente zichzelf voor de komende jaren dan ook toedicht, is het stimuleren van samenwerking tussen de betrokken partijen op het gebied van toerisme en recreatie. Door de krachten te bundelen kan Aalten nadrukkelijker als een toeristische gemeente naar buiten treden en aandacht vragen voor het vele moois dat zij te bieden heeft.

Om dit te stimuleren heeft de gemeente op 27 september 2008 een netwerkdag Toerisme en Recreatie georganiseerd. Tijdens deze dag werden de 70 deelnemers aan deze dag op de hoogte gebracht van de voorgestelde beleidsthema's en rondgeleid op een aantal bedrijven in het toeristisch-recreatieve veld. De dag werd als een groot succes en zeker voor herhaling vatbaar ervaren. Vanaf 2009 zullen jaarlijks themagerichte netwerk(mid)dagen worden georganiseerd.

9.2.2 Platform Recreatie en Toerisme Aalten

Om de afstemming en samenwerking op lokaal niveau te stimuleren, organiseert de gemeente twee keer per jaar een overleg met het Platform Recreatie en Toerisme Aalten. In dit platform hebben vertegenwoordigers zitting vanuit de logiesverstrekkenende bedrijven, de horeca, de ondernemersverenigingen, de VVV's en het Infocentrum Bredevoort Boekenstad, de musea en de cultuurhistorische organisaties in de gemeente Aalten. Doel van het overleg is het bespreken van ontwikkelingen op het gebied van toerisme en recreatie, zowel vanuit de gemeente als vanuit de organisaties in het veld.

9.2.3 Marktpartijen

De logiesverstrekkers, horeca-eigenaren, boekhandelaren en detaillisten zorgen ervoor dat de toerist en recreant zich welkom voelt, kan genieten en zich kan vermaken in onze gemeente. Zij vormen dan ook een belangrijke basis voor het toeristische aanbod. De gemeente kan voor hen randvoorwaardenscheppend optreden en op een positieve wijze kijken naar nieuwe ontwikkelingen die passen in de uitstraling die de gemeente Aalten nastreeft. Maar de gemeente is beperkt in haar mogelijkheden om nieuwe ondernemers naar Aalten te trekken. Met een goede sfeer, een positieve uitstraling en een kwalitatief goed aanbod verwacht Aalten aantrekkelijk te blijven voor de huidige en nieuwe ondernemers op het gebied van toerisme en recreatie.

De marktpartijen op het gebied van recreatie en toerisme hebben zich veelal verenigd in eigen koepelorganisaties, zoals de Logiesverstrekkenende bedrijven, Horeca Nederland, ondernemersverenigingen, Vereniging van Boekhandelaren en belangenorganisaties. Verder is een groot deel van hen lid van de lokale VVV.

9.2.4 Vereniging van Logiesverstrekkenende bedrijven

De Vereniging van Logiesverstrekkers, met leden uit de gehele gemeente, behartigt de belangen van de campings, minicampings, groepsverblijven en de aanbieders van Bed and Breakfast, appartementen, vakantiewoningen, stacaravans etc. Zij is vertegenwoordigd in het eerdergenoemde Platform Recreatie en Toerisme. Vanwege het grote belang van de bedrijfstak wordt voorgesteld om structureel jaarlijks een apart bestuurlijk overleg te plannen met deze vereniging.

9.2.5 VVV's en het Infocentrum Bredevoort

Zeer belangrijke partners van de gemeente en de ondernemers in de promotie, inlichtingen verstrekking, lokale productontwikkeling en het stimuleren van samenwerking, zijn de VVV's en het Infocentrum Bredevoort. Deze organisaties vormen de schakel tussen het gemeentelijk beleid en de praktijk in het veld. Zij zullen een deel van de gemeentelijke plannen en projecten mede ondersteunen en voor een deel ook zelf uitwerking geven aan de in deze nota genoemde toeristische initiatieven.

Er is een VVV winkel in het centrum van Aalten en in één in Dinxperlo. Beide organisaties hebben een eigen bestuur. In Bredevoort wordt het Infocentrum Bredevoort bemenst vanuit de Stichting Bredevoort Boekenstad.

De gemeente is met de besturen van deze organisaties in overleg om te komen tot een nauwere samenwerking. Hiervoor is een zogeheten koepeloverleg gestart, dat in eerste instantie maandelijks plaatsvindt. De frequentie wordt bijgesteld als er een goede basis is gecreëerd.

De gemeente heeft voor dit proces ondersteuning aangetrokken door een externe persoon die vanuit zijn praktijk weet waar de besturen, in de huidige snel veranderende omgeving, mee te maken hebben.

Voor 2009 wordt er met de VVV Aalten, Bredevoort en buurtschappen, met de VVV Dinxperlo en met de Stichting Bredevoort Boekenstad een budgetovereenkomst afgesloten. In deze overeenkomst worden de afspraken en prestaties vastgelegd, die tussen de gemeente en de afzonderlijke besturen zijn gemaakt. Op basis van het verloop van de gesprekken in het koepeloverleg worden de afspraken over de subsidies in 2010 en verder uitgewerkt.

9.2.6 Recreatieschap Achterhoek Liemers

Het Recreatieschap Achterhoek Liemers behartigt de gemeenschappelijke belangen van 13 gemeenten op het terrein van de openlucht recreatie en toerisme en houdt zich daarbij met name bezig met uitvoeringsgerichte zaken van de toeristische infrastructuur. In hoofdzaak beheert het RAL de recreatiegebieden, waaronder Slingeplas, fietspaden (onderhoud) en de routestructuren (bewegwijzering). Zoals in paragraaf 2.5.4 is omschreven bevindt het RAL zich momenteel in een traject waarin op de 3 hoofdonderdelen fundamentele ontwikkelingen gaan plaatsvinden. Het RAL functioneert op basis van Wet Gemeenschappelijke Regeling (WGR).

9.2.7 Achterhoeks Bureau voor Toerisme

Het Achterhoeks Bureau voor Toerisme verzorgt de marketing en promotie van de Achterhoek. De gemeente geeft een structurele subsidie, die vanaf 2009 via de Regio Achterhoek aan de hand van vooraf overeengekomen prestatie-afspraken naar het ABT zal worden doorgesluisd. Daarnaast is het ABT verantwoordelijk voor een aantal project uit het meerjareninvesteringsprogramma en ontvangt daarvoor incidentele projectsubsidie.

9.2.8 Programmateam Vrijtijdseconomie

De Regio Achterhoek gemeenten én Lochem en Zutphen hebben ervoor gekozen het beleidsveld Recreatie en Toerisme onder de noemer Vrijtijdseconomie gezamenlijk handen en voeten te geven. Naast een structuurdiscussie over de partijen in het veld, zijn voor de komende jaren een aantal concrete projecten ter hand genomen. Zie ook paragraaf 2.5.4.

9.2.9 Duitse partners

De gemeente Aalten is gelegen binnen de Regio Achterhoek maar heeft uiteraard ook bureaus aan Duitse zijde van de grens. Op bestuurlijk niveau is er de Internationale Adviescommissie Bocholt-Aalten. Deze commissie vergadert in de regel tweemaal per jaar en heeft als taak de bestuursorganen van de Stadt Bocholt en gemeente Aalten te adviseren en bij te staan omtrent de aan de commissie toebedeelde terreinen van bestuurszorg met een intergemeentelijke en internationale uitstraling, waaronder recreatie en toerisme.

Op ambtelijk niveau vinden regelmatig besprekingen plaats in het kader van concrete projecten zoals Agri-cultura. In september 2008 is de 'werkgroep Heelweg' gestart met als doel concrete projecten in het kader van de grensligging uit te werken. Hierin neemt naast Bewaar 't Olde en VVV Dinxperlo ook de Heimatverein Suderwick deel. Daarnaast zijn er contacten met Euregio en wordt een overleg in het kader van TOP's een overleg van grensgemeenten in zijn algemeenheid opgestart.

9.2.10 Subsidies voor toeristische projecten

Incidentele projectsubsidies

De gemeenteraad heeft een maximaal jaarlijks budget in de begroting opgenomen van € 15.000,00 voor incidentele projectsubsidies. Dit bedrag is beschikbaar voor allerlei soorten projecten, bijvoorbeeld op het gebied van welzijn, cultuur en sport. Ook voor toeristische projecten kan een beroep worden gedaan op dit budget. De subsidie bedraagt maximaal € 2.000,00 per aanvraag.

Zowel door reeds gesubsidieerde als (nog) niet gesubsidieerde instellingen, kan een aanvraag worden ingediend voor een incidentele projectsubsidie.

9.3 Promotie

Zoals uit deze nota blijkt is het aanbod in de gemeente Aalten voor de toerist en recreant reeds groot. Het aanbod wordt echter nog niet optimaal onder de aandacht gebracht. Ook hier geldt dat door krachten te bundelen een groter publiek bereikt kan worden.

Verder moet er bij nieuwe projecten niet alleen aandacht worden besteed aan de inhoud ervan, maar moet er voldoende tijd en middelen worden gereserveerd voor de promotie van het project. De reikwijdte van de promotie is immers bepalend voor het aantal bezoekers dat wordt aangetrokken.

Om de promotie van de gemeente Aalten richting (potentiële) bezoekers te verbeteren worden de volgende actiepunten uitgewerkt.

9.3.1 Gemeentelijke flyer met beknopt gemeentelijk beleid.

Naar voorbeeld van de gemeentelijke flyer 'Monumentenbeleid' die in 2008 is ontwikkeld, wordt het toeristisch beleid van de gemeente Aalten neergelegd in een flyer. Een korte gebiedsbeschrijving, uiteenzetting van de vijf thema's waarvoor gekozen is, het noemen van een aantal concrete projecten waarmee de gemeente aan de slag gaat, subsidiemogelijkheden en contactgegevens, zouden de basis kunnen vormen van deze flyer.

Doelgroep voor de flyer zijn nieuwe en bestaande (toeristische) ondernemers en organisaties in Aalten, baliebezoekers, andere gemeenten en overige relaties waarmee de gemeente Aalten te maken heeft of krijgt.

De (tweetalige) tekst van de gemeentelijke flyer zal eveneens op de gemeentelijke website worden geplaatst.

9.3.2 Gezamenlijke brochure

Op dit moment ontbreekt het nog aan een gezamenlijke brochure van de VVV Aalten, VVV Dinxperlo en het Infocentrum Bredevoort, met daarin het toeristisch en recreatief aanbod in de gehele gemeente. De huidige brochures belichten slechts 1 of 2 kernen, maar een gemeentebrede brochure is nog niet beschikbaar.

Het maken van een (tweetalige) gemeentebrede brochure wordt tevens gezien als een concreet project om de samenwerking tussen de drie toeristische organisaties gestalte te geven.

9.3.3 Aandacht voor de websites van de VVV's en het Infocentrum.

Internet is een zeer belangrijk promotiekanaal. Het Infocentrum Bredevoort heeft veel aandacht besteed aan haar nieuwe site (www.bredevoort-boekenstad.nl) en de website www.bredevoort.nu, een initiatief van St. Website Bredevoort (opgezet door Vereniging Bredevoorts Belang, St. Bredevoorts Nieuws, Ondernemersvereniging BREM en St. Bredevoort Boekenstad) heeft zelfs een prijs gewonnen.

De VVV's betalen voor het gebruik van hun site aan de VVV Achterhoek. De sites van de VVV's (www.vvvaalten.nl en www.vvvdinxperlo.nl) kunnen nog beter ingezet worden om de lokale activiteiten en producten te promoten. Als actiepunt vanuit het koepeloverleg zal ondersteuning worden geboden bij het optimaliseren van de sites aan de mensen die verantwoordelijk zijn voor het vullen en actueel houden van de sites.

HOOFDSTUK 10 FINANCIËN

10.1 Toeristenbelasting

De ondernemer dient zelf het aantal overnachtingen bij te houden en draagt de belasting vervolgens af aan de gemeente. De toeristenbelasting is geen bestemmingsheffing; de opbrengst vloeit in de algemene middelen van de gemeente. De toeristenbelasting wordt alleen geheven in de periode 1 april t/m 30 september.

De hoogte van de toeristenbelasting in de gemeente Aalten bedroeg in 2008 € 0,45 per overnachting. Afgezet tegen de andere Achterhoekse gemeenten hanteert Aalten een laag tarief. In het kader van de programmabegroting 2009 is aan de raad voorgesteld deze belasting te verhogen naar € 0,75 per overnachting.

10.2 Overzicht Financiën

De door de gemeenteraad reeds vastgestelde bedragen voor recreatie en toerisme recreatie zijn de volgende:

TROP MIP T&R (regionale projecten)	22.500	2008 t/m 2011
Uitvoering R&T projecten lokaal	40.000	2008 t/m 2011
Routestructuren	5.000	2008 t/m 2011
Fietsknooppunten	4.000	2009 t/m 2018*
Uniforme bewegwijzering (investeringskosten)	26.000	2008/2009 **
Bijdrage VVV		
Aalten	39.695	2008 t/m 2011
Dinxperlo	2.805	2008 t/m 2011
Bredevoort Boekenstad	52.587	2008 t/m 2011
Bijdrage RAL	63.190	2008 t/m 2011
Bijdrage ABT	12.718	2008 t/m 2011
Agricultura	4.994	2008 t/m 2011

Uitgangspunt is dat de in de nota genoemde initiatieven binnen de beschikbare middelen worden uitgevoerd. Indien voor specifieke projecten aanvullende middelen nodig zijn, dan zal dit te zijner tijd aan de raad ter beoordeling worden voorgelegd.

De bijdragen aan derden worden jaarlijks geïndexeerd.

* investering gedekt vanuit MIP T&R; 10 deelnemende gemeenten nemen gedurende 10 jaar beheer en onderhoud op zich à € 10.000 per jaar per gemeente

** toeristische bewegwijzering wordt (deels) vanuit MIP T&R gefinancierd; het bedrag groot € 26.000 is bestemd voor utilitaire bewegwijzering.

BIJLAGEN:

Bestedingen, Trends en ontwikkelingen
SWOT-analyse
Inspraaknotitie

BIJLAGE

Inhoud toeristisch beleidsplan op basis van SWOT

Hoofdthema's:

- Unieke grensligging
- Bredevoort Boekenstad
- Cultuurhistorie (Vestingstad, TRAP, Religieus erfgoed, beschermde stads- en dorpsgezichten, graven, etc.)

Subthema's:

- Kinderen
- Waterrecreatie
- Fijnproevers – streekeigen producten (wijn, agricultura, farm and country etc)
- Bredevoort vestingstad
- Religieus erfgoed
- Actief in Aalten (wandelen, fietsen, routes, try out etc.)
- Landschap (essen en Nat. Landschap) > recreëren in bijzonder landschap / beleving landschap.
- Muziek

Verder uitbouwen / ontwikkelingen :

- Geen kwantiteit maar kwaliteit.
- Goede recreatieve voorzieningen – toeristische infrastructuur (infopanelen, bankjes, bewegwijzering, knooppunten, parkeren etc.)
- Camperplekken - Verblijfsrecreatie - Ruime mogelijkheden voor exploitanten kleinschalige kampeerterreinen.
- Richten op de Duitse toerist / Duitse achterland.
- Aalten het hele jaar door
- Arrangementontwikkeling
- Evenementen (promotie – makelaarschap – goede afstemming – mensen langer vasthouden)
- Regionale ontwikkelingen.
- Samenwerking tussen toeristische organisaties (VVV's, Infocentrum, Logiesverstrekkers, Horeca, Verenigingsleven, Cultuurhistorische verenigingen etc.)
- Verbeteren promotie van het bestaande aanbod.

BIJLAGE: Bestedingen, Trends en Ontwikkelingen

Algemene trends

In 2005 zijn 674.000 binnenlandse vakanties in de Achterhoek doorgebracht. Dit is 3,9% van alle binnenlandse vakanties in Nederland. Nederlandse vakantiegangers brachten in totaal 3.359.000 nachten in de Achterhoek door. Bijna de helft (47%) van de binnenlandse toeristische vakanties in de Achterhoek duurt 2-4 dagen, 38% 5-8 dagen en de rest langer dan een week. Toeristen bezoeken de Achterhoek in vergelijking met het gemiddelde voor Gelderland relatief veel in de maanden mei en september.

Het zwaartepunt voor wat betreft de vakanties en overnachtingen ligt in de Achterhoek bij de Nederlanders. Het gebied werd in 2005 door 63.500 buitenlanders bezocht. Dit is minder dan 1% van het totale aantal buitenlandse gasten in Nederland. Deze buitenlanders kwamen met name uit de ons omringende landen en zij brachten in dat jaar ruim 187.000 nachten in de Achterhoek door.

Herkomst van de bezoekers van de Achterhoek

In 2004/2005 kwam ruim een kwart (26%) van de toeristen in de Achterhoek uit Zuid-Holland. Andere provincies waar veel toeristen in de Achterhoek vandaan komen zijn Noord-Holland 18%, Gelderland zelf 17%, Noord Brabant 10% en Utrecht 10%

Leeftijdsopbouw

De Achterhoek wordt relatief vaak bezocht door 65-plussers en wat minder vaak door toeristen tussen de 25 en 34 jaar. Een relatief groot deel van de vakantiegangers in de Achterhoek maakt deel uit van een gezin zonder kinderen van 55 jaar of ouder. De Achterhoek is ook populair bij gezinnen met kinderen, maar het aandeel gezinnen met jonge kinderen blijft wat achter bij het gemiddelde voor Gelderland en Nederland.

Dagrecreatie

Nederlanders maakten in 2001 / 2002 bijna een miljard dagtochten* vanaf hun huisadres. Een kleine 12% van deze dagtochten wordt in Gelderland doorgebracht, dit zijn ruim 113 miljoen dagtochten. Het aantal dagtochten is in de periode van 1995 tot 2003 gestegen met bijna 6% (landelijk is dit 6%) Eigen inwoners maken ruim 80% van deze dagtochten.

De Achterhoek heeft 402.675 inwoners, een inwoner van oost Nederland maakt gemiddeld 56 dagtochten per jaar. Dit betekent dat inwoners van de Achterhoek jaarlijks ruim 22,5 miljoen dagtochten maken. Voor 80% van de dagtochten wordt maximaal 30 kilometer gereisd, de meeste dagtochten worden dus in de eigen omgeving doorgebracht.

Gelderlanders brengen ruim 78% van de dagtochten die zij maken in eigen provincie door. Van alle dagtochten met bestemming Gelderland wordt bijna 81% gemaakt door eigen inwoners. Er van uitgaand dat dit ook voor de Achterhoek opgaat, zou dit betekenen dat er in totaal bijna 22 miljoen dagtochten in de Achterhoek worden gemaakt. Dit is exclusief dagtochten vanaf het vakantieadres.

* een dagtocht wordt is een recreatieve activiteit waarvoor men ten minste twee uur van huis is, zonder dat daarbij een overnachting elders plaatsvindt. Bezoeken aan familie of kennissen worden niet als dagtocht gezien.

Verblijfsrecreatie

Tabel binnenland

Jaar: 2006	<i>Gelderland</i>	<i>Nederland</i>
<i>Binnenland*</i>		
Aantal toeristische vakanties	2.250.000	13.565.000

Aantal overnachtingen tijdens toeristische vakanties	11.918.000	71.101.000
Aantal overnachtingen tijdens korte toeristische vakanties	2.547.000	14.601.000
Aantal overnachtingen tijdens lange toeristische vakanties	9.344.000	56.500.000
Gemiddelde groepsgrootte	4,3	4,1
Totaal besteed bedrag tijdens toeristische vakanties (in euro's)	353.773.000	2.275.114.000
Bestedingen per persoon per dag tijdens toeristische vakanties (in euro's)	25,00	26,90

Tabel buitenland

Jaar: 2005	<i>Gelderland</i>	<i>Nederland</i>
<i>Buitenland**</i>		
Aantal buitenlandse gasten in logiesaccommodaties (toeristisch)	361.400	10.011.800
Aantal overnachtingen van buitenlandse gasten in logiesaccommodaties (toeristisch)	1.038.800	25.210.000
w.v. uit Duitsland	487.700	10.043.500
w.v. uit Groot-Brittannië	119.100	3.662.900
w.v. uit België	143.400	2.392.300
<i>Binnen- en Buitenland**</i>	107.700	2.186.900
Aantal gasten in logiesaccommodaties (toeristisch)	2.726.100	26.194.000
Aantal logiesaccommodaties (toeristisch) per 1 oktober 2004	1039	7080
Aantal slaapplekken in logiesaccommodaties (toeristisch) per 1 oktober 2004	171.611	1.176.239

* Bron: Continu Vakantie Onderzoek (CVO), jaarrapportage 2005/2006

**Bron: Centraal Bureau voor Statistiek (CBS), statline database

2006 Gelderland: lichte stijging vakanties en bestedingen.

In Gelderland is er in 2006 sprake van een groei van bijna 4% in het aantal toeristische vakanties ten opzichte van 2005. Het aantal overnachtingen bleef ongeveer gelijk met het jaar ervoor. Er zijn dus iets meer vakanties in Nederland doorgebracht, maar men bleef gemiddeld iets korter. In totaal hebben Nederlanders 2,3 miljoen toeristische vakanties in Gelderland doorgebracht. Dit komt neer op bijna 12 miljoen overnachtingen. Daarnaast zijn er ook nog bijna 5,6 miljoen nachten doorgebracht op een vaste standplaats. In Gelderland worden relatief veel vakanties op een vaste standplaats doorgebracht (32% in Gelderland ten opzichte van 24% in Nederland).

Bestedingen

Het bedrag dat de vakantiegangers in Gelderland per persoon per dag uitgeven is met ruim 4% gestegen, deze stijging zorgt ervoor dat de totale uitgaven aan toeristische vakanties in Gelderland ook met 4% stijgen tot bijna 354 miljoen euro. De stijging in Gelderland ligt boven het landelijk gemiddelde (+2%). De bestedingen per persoon per dag (tijdens een toeristische vakantie) liggen in Gelderland op 25 euro, dit is bijna 2 euro minder dan het landelijk gemiddelde.

Trend

Hoewel de trend licht dalend van het aantal toeristische vakanties in Gelderland (in de periode 2002-2006) in 2006 doorbroken is, lijkt het aantal overnachtingen te stabiliseren. Verdere analyse van de cijfers leert dat het aantal overnachtingen tijdens lange vakanties sinds 2002 is afgenomen met 14% terwijl het aantal overnachtingen tijdens korte vakanties in die periode met 13% is toegenomen.

Achterhoek

Het aantal overnachtingen tijdens binnenlandse toeristische vakanties in de Achterhoek is sinds 2005 toegenomen met 9%. Deze toename betreft zowel de overnachtingen tijdens korte vakanties (+4%), als het aantal overnachtingen tijdens lange vakanties (+11%). De bestedingen per persoon per dag

zijn gedaald van 24,80 euro naar 23 euro. Dit heeft tot gevolg dat ondanks de toename in het aantal overnachtingen de bestedingen in 2006 ongeveer gelijk gebleven zijn met 2005.

Bron: GOBT

Ontwikkelingen die van invloed zijn op de vraag / Ontwikkelingen vraag

Vergrijzing

De Nederlandse bevolking vergrijst, naar verwachting zal de Nederlandse bevolking tussen 2036 en 2041 voor bijna 24% (circa 4 miljoen personen) bestaan uit 65-plussers. Dit biedt kansen voor de Achterhoek, aangezien deze groep het toeristische product van de Achterhoek aantrekkelijk vindt. Het aantal 50 plussers neemt toe, maar er zijn ook andere factoren van invloed op de vraag naar toeristisch-recreatieve producten door ouderen. Deze groep heeft steeds meer te besteden, heeft meer vrije tijd en gaat vaker op vakantie. Oudere vakantiegangers durven steeds meer en zijn bereid te betalen voor een goed product. In hun vakantie staat de beleving op zich centraal en is status minder belangrijk. Het aantal jaren dat men in gezondheid leeft neemt toe en er is een toenemend besef dat een actief leven (met toerisme en recreatie als essentieel onderdeel) de gezondheid bevordert.

Ontspanning

Nederlanders zoeken tijdens hun vakantie steeds meer een tegenwicht voor het drukke leven dat ze leiden. Zij zien vakanties steeds als een medicijn tegen stress en vermoeidheid. Vakantiegangers zijn op zoek naar rust en ontspanning. Met de slogan 'je komt op verhaal in de Achterhoek' speelt de Achterhoek al enige jaren in op dit verlangen. Naast rustzoekers zijn er ook juist mensen die optimaal gebruik willen maken van de vrije tijd die zij hebben door zoveel mogelijk te zien en te beleven.

Technologie

Internet is een van de belangrijkste technologische ontwikkelingen voor de toeristisch recreatieve sector. Steeds meer vakanties of accommodaties worden geboekt via internet. Van alle binnenlandse vakanties in Nederland die via een reisbureau, reisorganisatie, of boekingscentrale geboekt worden is in 2005 ruim 40% via internet geboekt.

Ook andere technologische ontwikkelingen nemen een vlucht, zoals het bezit van een mobiele telefoon. Het aantal personen dat gebruik maakt van een routenavigatiesysteem neemt snel toe. In 2005 beschikte al 22% van de automobilisten over een navigatiesysteem in de auto. Dit leidt ertoe dat consumenten gewend raken aan dergelijke producten en dat deze nieuwe technieken steeds meer toegepast kunnen worden binnen toerisme en recreatie. Er wordt op dit moment binnen toerisme al veel gebruik gemaakt van GPS (Global Positioning System) voor verschillende soorten routes. Consumenten kunnen bijvoorbeeld een route downloaden of programmeren en vervolgens deze route per fiets of te voet afleggen. Daarnaast zijn er in de Achterhoek plannen voor een digitale versie van het populaire fietsknooppuntensysteem. Verder zijn er systemen ontwikkeld waarbij de toerist op hun mobiele telefoon een berichtje kunnen krijgen wanneer zij in de buurt zijn van een toeristische bezienswaardigheid. In de Achterhoek wordt van soortgelijke techniek gebruik gemaakt bij het ontwikkelen van een GPS-versie van de Sagensafari. De consument krijgt onderweg niet alleen informatie over de route, maar ook over de sagen en legenden van het gebied. Deze route die per GPS te volgen is, is vanaf 9 mei verkrijgbaar bij vijf uitleen punten in de Achterhoek, waaronder ook bij het infocentrum in Bredevoort.

Merk

Veel regio's onderscheiden zich op slechts enkele punten van andere regio's en voor de rest bieden zij een vergelijkbaar product. De Achterhoek lijkt qua landschap en volksaard bijvoorbeeld op Drenthe en Twente. Uitgangspunt bij het ontwikkelen van een merk is het onderscheidende vermogen van een gebied ten opzichte van vergelijkbare of concurrerende gebieden. Het imago van de Achterhoek wordt bepaald door de rijkdom aan kastelen en unieke landgoederen, associatie met het boerenvolk en ambachtelijkheid, rust, ruimte en natuur, natuurlijke kleuren zoals donkergroen en osbloedrood. In 2003 heeft de Achterhoek er voor gekozen om zich te positioneren met de bijzondere combinatie van

het rijke cultuurbezit met de rust en de natuur. Toen is ook gekozen voor de themaregel 'Je komt op verhaal in de Achterhoek' met deze regel wil de Achterhoek uitstralen dat bezoekers in het gebied op verhaal kunnen komen (tot rust komen, onthaasten) en dat zij er ook voor een verhaal kunnen komen (bijvoorbeeld Sagensafari, Witte Wieven, Antiekroutes, De Hoofdige boer etcetera) Deze opzet bevestigt dus het huidige imago dat de toerist van de Achterhoek nodig heeft, maar voegt het thema verhalen hier aan toe.

Betekenis

Emotie is het toverwoord voor de steeds meer opkomende beleveniseconomie, mensen gaan bewust op zoek naar ervaringen met een betekenis. Consumenten kiezen een product en ook een regio op basis van emotie. Steeds meer mensen verkiezen het immateriële boven het materiële. Ervaringen opdoen vindt men belangrijker dan dingen kunnen kopen. Doordat het steeds gewoner is om op vakantie te gaan naar verre bestemmingen, verliest een vakantie in het buitenland haar speciale status. Globalisering maakt de wereld kleiner, maar ook eentoniger. Een reactie op globalisering is regionalisering, de consument herontdekt het nabije. De eigen omgeving wordt aantrekkelijker. Het is voor regio's steeds belangrijker om zich te onderscheiden van andere regio's en hun sterke punten te benadrukken. De consument moet ervan overtuigd worden dat hij in de Achterhoek iets kan meemaken of ervaren dat in bijvoorbeeld Drenthe of Limburg onmogelijk is.

Cultuurtoerisme

Sociaal economische factoren als de welvaarts groei, het hogere opleidingsniveau en demografische ontwikkelingen als de vergrijzing hebben ook invloed op de vraag naar cultuurtoerisme, mensen krijgen behoefte aan authenticiteit in de vorm van 'echte' verhalen en 'echte' producten. Dit maakt dat de vraag naar cultuurtoerisme de laatste tijd sterk toeneemt.

Wellness en gezondheid

Consumenten krijgen steeds meer belangstelling voor gezondheid en wellness. De consument is immers steeds bewuster bezig met zijn gezondheid. Wellnesstoerisme richt zich vooral op lichamelijke fitness, gezonde voeding, ontspanning en geestelijke verzorging. Wellness wordt gedefinieerd als het in de vrije tijd bevorderen van lichaam en geest. Wellnesstoerisme wordt ondernomen door personen die gezond willen zijn en blijven. De meeste mensen denken bij wellness aan luxe kuuroorden en sauna's, maar het begrip is dus breder dan dat. Het aanbod in de Achterhoek biedt voor wellnesstoerisme voldoende kansen. Wellnesstoerisme moet niet verward worden met gezondheidstoerisme. Het belangrijkste verschil tussen deze twee vormen van toerisme is dat wellnesstoerisme preventief is, terwijl gezondheidstoerisme zich richt op personen met een ziekte of lichamelijke beperking. De accommodatie is aangepast aan de handicap of ziekte. Te denken valt aan allergievrije bungalows voor mensen met luchtwegklachten, aangepaste bungalows voor rolstoelgebruikers of hotels die dialysemogelijkheden aanbieden voor nierpatiënten.

Bron: GOBT

Bron onderdeel cultuurtoerisme: 'Mooi Dichtbij' Uitwerkingsnota Recreatie en Toerisme provincie Gelderland.

INSPRAAKNOTITIE

CONCEPT BELEIDSNOTA RECREATIE EN TOERISME 2008-2011

Vastgesteld d.d.

Inspraaknotitie

Conceptbeleidsnota Recreatie en Toerisme 2008-2011

Reactie: mw. M. van Dillen, Recreatieschap Achterhoek Liemers (bijlage 1)

1.1 Toezending van het besluit over de richting van de discussie binnen het RAL, met betrekking tot paragrafen 2.5.4 en 9.2.6 van de nota.

Antwoord: de concepttekst wordt n.a.v. het besluit aangepast.

Reactie: dhr. G. Karsten, Werkgroep Aaltense Paden (bijlage 2)

2.1 enkele redactionele opmerkingen.

Antwoord: de opmerkingen worden overgenomen.

Reactie: dhr. J. Klein Nibbelink, St. Bredevoort Boekenstad (bijlage 3)

3.1 enkele redactionele opmerkingen.

Antwoord: de opmerkingen worden overgenomen.

Reactie: dhr. M. Veldhuizen, raadslid (bijlage 4)

4.1 redactionele opmerking.

Antwoord: opmerking wordt overgenomen.

4.2 toezending voorstel Stichting Aalten Promotie in Oprichting.

Antwoord: voorstel voor de Stichting Aalten Promotie wordt betrokken bij het koepeloverleg met de toeristische organisaties (VVV Aalten, VVV Dinxperlo en Stichting Bredevoort Boekenstad). De gemeente zou op termijn graag komen tot zogeheten platforms, waarin met name de middenstand en toeristische ondernemers samen met de toeristische organisaties uitvoerende taken op het gebied van toerisme en recreatie oppakken. De opzet van de Stichting Aalten Promotie sluit aan bij deze platformgedachte.

Reactie: Bestuur Aaltense Musea (bijlage 5)

5.1 er wordt geen duidelijk profiel van Aalten geschetst; de 5 thema's komen door hun diversiteit niet samen in een thema met bijpassende slogan als Groenlo Vestingstad.

Gepleit wordt voor een bezinningsperiode om een rode draad te vinden in de profilering van de gemeente naar toeristen en duidelijk te krijgen welke ontwikkelingen nodig zijn om aan dat profiel bij te kunnen dragen. De keuze voor de gemeentenaam zou hier toe kunnen bijdragen.

Antwoord: uit de kernendiscussies zijn de sterkten van de gemeente Aalten naar voren gekomen. Hieruit bleek dat wat specifieke thema's betreft niet sprake is van één duidelijk hoofdthema of profiel, zonder andere highlights te kort te doen. Daarom is gekozen voor twee duidelijke 'highlight' thema's, namelijk Grensligging en Bredevoort, daarnaast een thema dat alle kernen bindt (Cultuurhistorie) en de twee algemenere thema's Genieten en Actief, om alle kwaliteitsimpulsen en activiteiten betreffende voorzieningen onder te kunnen brengen. Door alleen te kiezen voor bijv. Bredevoort zou het bijzondere karakter van grensdorp Dinxperlo tekort worden gedaan. In de gemeente Oost-Gelre is de keuze gemaakt om het gehele toeristisch-recreatieve beleid op Groenlo Vestingstad te richten. Wij zijn echter van mening dat binnen de gemeente Aalten meer highlights het verdienen benadrukt te worden. Het geheel samen zorgt voor een pakket aan beleving (Bredevoort, grensligging, cultuurhistorie), samen met kwaliteitsimpulsen en koppeling/promotie, dat het voor de toerist goed vertoeven is binnen onze gemeente en deze meerdere mogelijkheden tot vermaak heeft. De 5 thema's zijn naar onze mening ook weer niet te breed, juist herkenbaar, en spreken uit waar de gemeente zich hard voor wil maken. Hoofdstuk 3 zal wat betreft de visie worden aangevuld/verduidelijkt.

De keuze voor de gemeentenaam wordt buiten het kader van deze nota bepaald.

5.2 Bredevoort Boekenstad biedt juist wat betreft thema "boek" nog vele mogelijkheden.

Antwoord: uiteraard biedt het thema boek nog vele mogelijkheden voor activiteiten zoals die nu ook al door de Stichting Bredevoort Boekenstad worden georganiseerd. Daarbij is

er altijd oor voor ideeën die door derden worden aangedragen en is er bereidheid om samenwerkingsverbanden aan te gaan. Wat echter uit verschillende feiten blijkt is dat het aantal antiquariaten een bepaald verzadigingsniveau heeft bereikt, door de vereniging van Boekhandelaren zelf wordt erkend dat de manier van werken verandert, en dat de toerist verandert. Hierop moet worden ingesprongen door juist ook al het andere goede dat Bredevoort te bieden heeft te benadrukken. Het 'mikken' op Groenlo, vanwege het gedeelde vestingverleden, biedt juist kansen om samen sterk te staan (in promotionele sfeer) of op het binnenhalen van subsidies (bijv. bij provincie altijd eis van intergemeentelijke samenwerking) voor projecten.

5.3 Unieke grensligging is een goede kans; de Aaltense musea zouden dit thema in samenwerking met het Grenslandmuseum op kunnen nemen in een historische context.

Antwoord: deze mededeling wordt voor kennisgeving aangenomen. De gemeente juicht toe indien er tussen de musea een vorm van samenwerking binnen één van de thema's van haar beleid zou ontstaan.

5.4 er wordt onvoldoende onderscheid gemaakt tussen een particuliere verzameling en een doordacht interactief museum met een kwalitatief goed educatief aanbod; de historische objecten in Frerikshuus en Freriksschure bieden voorts uitstekende toeristische mogelijkheden; hiervoor zijn investeringen nodig. De collecties van Frerikshuus en Freriksschure worden gemist in de nota.

Antwoord: De nota heeft niet als insteek de kwaliteit van de verschillende voorzieningen binnen de gemeente te beoordelen. Wel juicht de gemeente het toe indien initiatieven vanuit het veld worden ontplooid, liefst in samenwerking met anderen, om de toeristische mogelijkheden te vergroten. Het vraagstuk exploitatie van de Aaltense Musea hoort niet thuis in het kader van de voorliggende nota maar zal in de Cultuurnota aan de orde komen. Overigens is niet beoogd limitatieve opsommingen van voorzieningen te geven in de nota. Daar waar gesproken wordt over "Aaltense musea" wordt het complex van de 3 musea bedoeld.

5.5 Verzetsgeschiedenis: positie van Aalten hierin wordt teveel benadrukt; hier is sprake van een regionaal verhaal. Smokkelen hoort niet bij verzetsgeschiedenis thuis.

Antwoord: paragraaf 6.5 van de nota gaat in op oorlogs- en verzetsgeschiedenis, niet alleen verzetsgeschiedenis. Het thema cultuurhistorie is juist opgepakt om de verbindende elementen binnen de gemeente te laten zien, benadrukken en door middel van activiteiten samen te brengen. De rol van de Aaltense Musea kan hierin beduidend zijn. Wij zijn van mening dat binnen de gemeente Aalten voldoende elementen aanwezig zijn om dit thema lokaal op te pakken zodat we hierin gezamenlijk een trekker realiseren waarvoor men juist naar de gemeente Aalten toe komt.

5.6 Religieus Erfgoed: met voldoening wordt op dit project teruggekeken, vraag is echter of het project niet blijft steken in een aantal eenmalige gebeurtenissen; het project dient in het centrale thema van Aalten ingebed te worden. Geen aandacht voor 'kloosterleven' in de nota;

Antwoord: tijdens de recent gehouden evaluatiebijeenkomst is afgesproken het project Religieus Erfgoed jaarlijks te laten terugkeren met twee projectweekenden, extra activiteiten in die periode en een kalender. Het project is onderdeel van één van de 5 thema's, Cultuurhistorie. Het 'kloosterleven' kan in een jaar als thema voor het religieus erfgoed worden opgepakt. 't Klooster zal zeker ook een belangrijke plek in het TRAP krijgen. (zie paragraaf 6.3).

5.7 niet genoemd wordt dat Maltaregeling (archeologiewetgeving) gehandhaafd wordt; er zijn reeds schatten verloren gegaan.

Antwoord: de gemeente Aalten voert in 2009 een cultuurhistorische inventarisatie uit, waaruit een archeologische beleidskaart en cultuurhistorische waardenkaart voortkomen. Voorts start de gemeente in 2010 met het toeristisch recreatief archeologisch project (TRAP). Binnen het TRAP worden archeologisch interessante terreinen en plekken van cultuurhistorische waarde onder de aandacht gebracht en voor toeristen ontsloten. In dit project kunnen van belang zijnde archeologische elementen, zoals 't Klooster en de overblijfselen van de vesting Bredevoort een plek krijgen.

5.8 gepleit wordt voor versterking van de pro-actieve rol van de VVV met aansturing door de gemeente.

Antwoord: de gemeente is met de twee VVV's in gesprek over samenwerking in de toekomst. Ook de Stichting Bredevoort Boekenstad is in dit overleg betrokken. In de loop van 2009 zal duidelijk worden hoe deze samenwerking en toekomstige rolverdeling er uit gaan zien.

5.9 initiatieven m.b.t. Bovenslinge worden toegejuicht; gepleit wordt ook voor teruggeven aan de natuur van de oude Koppele (Bredevoort).

Antwoord: Het Groene Slingeplan is vastgesteld en wordt gefaseerd uitgevoerd. Het gebied tussen Tramstraat, Bolwerkweg en Tolhuisweg heeft in het Masterplan voor Bredevoort geen prioriteit gekregen. Ingezet wordt op het terugbrengen van de moeraszone aan de noordkant van de grote gracht.

Reactie: Bestuur VVV Aalten (bijlage 6)

6.1 advies de periode te wijzigen in 2009-2011 en consequent gebruik te maken van term "Recreatie en Toerisme" danwel "Toerisme en Recreatie".

Antwoord: periode wordt gewijzigd. In de nota wordt de term "Recreatie en Toerisme" gehanteerd.

6.2 beleid is op veel punten niet duidelijk: er is meer sprake van opsomming van feiten en wensen: toekomstvisie, plan van aanpak, concrete opsomming van geplande projecten, financiële onderbouwing, tijdspad, regievoerder, visie over keuze van projecten ontbreekt;

Antwoord: er is gekozen voor een praktische nota, uitvoerbaar en zonder veel lange termijn cijfers en hoogdravend taalgebruik. Uit het platform en de kernendiscussies, die zijn gehouden om de voeding vanuit het veld te krijgen, is beluisterd dat er veel goeds is maar dat men elkaar niet weet vinden en geen sprake is van koppeling en promotie buiten de dorpsgrenzen. De gemeente wil nu juist haar grondgebied als totaal binnen de regio neerzetten en stelt daarom voor juist deze 5 thema's te gaan belichten om daarbinnen met de partijen die het aangaat de dwarsverbanden te vinden en vandaar uit gezamenlijk tot nieuwe projecten te komen. Een groot deel van de voorgestelde cq geplande projecten wordt onder elk thema belicht. Daarnaast blijft er ruimte om in overleg met participanten uit het veld aan ideeën/projecten zowel ambtelijk als financieel bij te dragen. Jaarlijks is hiertoe (zie paragraaf 10.2, "uitvoering R&T projecten") een bedrag van € 40.000 in de begroting opgenomen. Er is voor intern gebruik een globaal projectenoverzicht met budgetverdeling opgesteld, dat ieder jaar nader uitgewerkt door het college van B&W zal worden vastgesteld. Dit overzicht kan na vaststelling van de beleidsnota op de agenda van het eerstvolgende Platform Recreatie en Toerisme gemeente Aalten worden gezet. Ook kan met de VVV in de jaarlijkse bestuursvergadering inzake de budgetovereenkomst een doorkijk in de projecten worden gegeven. Het is niet de bedoeling dat de gemeente nu eenzijdig allerlei projecten gaat initiëren maar steeds in samenspraak met de verschillende partijen tot resultaten komt. Wie daarbij regievoerder wordt zal bij ieder project afzonderlijk worden bekeken. Wij gaan hierbij uit van een grote rol voor de VVV's/het samenwerkingsverband tussen VVV's en Bredevoort Boekenstad.

6.3 kijk op Bredevoort als Boekenstad is te positief; het oorspronkelijke concept biedt niet voldoende garanties om teruggang in winkels en bezoekersaantallen te stoppen/keren.

Antwoord: in de nota wordt geconcludeerd dat voor de boekgerelateerde activiteiten een punt van verzadiging is bereikt. Verwijzingen naar teruggang in winkels en bezoekersaantallen bereiken ons niet (meer); de berichten zijn het laatste jaar gematigd positief. Feit blijft wel dat de gemeente nadrukkelijk uitspreekt dat de Stichting Bredevoort Boekenstad zich ook dient in te spannen voor niet-boekgerelateerde activiteiten. Ook de vereniging Bredevoorts Boekbelang erkent dat men er met alleen antiquariaten niet meer komt. Vandaar dat de komende jaren projecten dienen te worden opgestart (wederom in samenspraak) om al het andere dat Bredevoort ook te bieden heeft, meer voor het voetlicht te brengen en verder uit te bouwen.

6.4 hoe luidt de visie m.b.t. te maken onderscheid ten opzichte van omringende gemeenten.

Antwoord: met Boekenstad, Grensligging en cultuurhistorie hebben we de highlights van de gemeente Aalten benoemd. Deze worden uiteraard ook regionaal door ons uitgedragen.

6.5 waarom beperkt gemeente zich tot 2 leeftijdscategorieën; welke strategie wordt gehanteerd m.b.t. andere doelgroepen; hoe wordt effect gemeten.

Antwoord: er is geen sprake van een beperking maar het zich in belangrijke mate 'richten op'. Het Achterhoeks Bureau voor Toerisme is de leverancier van meetgegevens, trends e.d. De groep 55+ is de grootste groep. Daarnaast is de Achterhoek populair bij gezinnen met kinderen maar het aandeel gezinnen met jonge kinderen blijft wat achter bij het gemiddelde voor Gelderland en Nederland. Om gezinnen met jonge kinderen meer activiteiten te bieden is in onze gemeente nog werk aan de winkel.

6.6 m.b.t. keuze om te richten op Duitse dagtoerist ontbreekt aanpak en visie.

Antwoord: met name Dinxperlo is zeer in trek bij Duitsers. Op vrijdag vanwege de wekelijkse warenmarkt, maar ook op andere (feest)dagen is het altijd druk in het grensdorp. Deze (dag)toerist willen we zo lang mogelijk vasthouden en ook wijzen op andere interessante mogelijkheden in de gemeente Aalten. In hoofdstuk 4 worden verschillende projecten genoemd die hieraan zullen bijdragen.

6.7 m.b.t. voor Aalten van belang zijnde trends graag informatie over grondslag van keuzes en visie op trends.

Antwoord: zie paragraaf 2.4

6.8 m.b.t. 'huidige situatie' lijkt kritische evaluatie i.p.v. opsomming op zijn plaats.

Antwoord: hoofdstuk 2 beschrijft de huidige situatie in de vorm van een gebiedsbeschrijving en het toeristisch aanbod. De nota heeft niet als insteek de kwaliteit van de verschillende voorzieningen binnen de gemeente te beoordelen.

6.9 wat zijn plannen m.b.t. onderzoek naar nieuwe mogelijkheden aanbod voor kinderen; hoe worden ondernemers benaderd en wat is visie over stimuleren van ondernemers.

Antwoord: zie paragraaf 8.11; niet is bedoeld een algemeen onderzoek maar daar waar plannen worden gemaakt, aandacht hiervoor en bezien of in dat concrete geval de doelgroep kinderen aandacht kan krijgen. Er is verder nog geen concrete actie richting ondernemers gepland; mogelijk kan in samenspraak met de VVV en haar leden, en de vereniging van Logiesverstreckende bedrijven een themabijeenkomst worden belegd.

Reactie: Bestuur Vereniging Bredevoorts Boekbelang (bijlage 7)

7.1 Bredevoort Boekenstad is geen statisch gegeven maar alleen levensvatbaar met aanzienlijke inzet van betrokkenen; voorgesteld wordt de toekomst in te gaan met "Boeken, Kunsten en Ambachten in historische sfeer".

Antwoord: dit past geheel in de lijn van hetgeen wordt voorgesteld namelijk "Bredevoort Boekenstad, voor ieder wat wils". De gemeente hoopt dat de positieve grondhouding die blijkt uit de notitie van de vereniging doorwerkt in de toekomstige samenwerking binnen projecten ter uitvoering van dit thema.

7.2 in de nota wordt geen aandacht geschonken aan Nationaal Landschap, wat voor gemeente en Bredevoort in bijzonder een belangrijk pluspunt is.

Antwoord: het Nationaal Landschap is in de gebiedsbeschrijving toegevoegd. Uiteraard worden waar mogelijk projecten gekoppeld aan subsidiemogelijkheden in dit kader.

7.3 er wordt teruggekeken op 15 jaar Boekenstad; o.a. door gestegen onroerend goed prijzen, de komst van internet en veranderende interesses bij de toerist is er noodzaak om op een andere wijze naar Bredevoort te kijken. Voorgenomen beleid om horeca meer ruimte te geven is niet uit de verf gekomen door weinig creativiteit m.b.t. veiligheid en prioriteit voor toegankelijkheid voor doorgaand verkeer en vrachtwagens.

Antwoord: in de nota wordt erkend dat Bredevoort niet alleen op boeken moet worden gebouwd maar tevens meer aandacht moet komen voor andere doelgroepen en projecten. Samen met betrokkenen worden projecten opgezet. Wat betreft voorgenomen beleid om horeca meer ruimte te geven vs. creativiteit m.b.t. veiligheid/toegankelijkheid is sprake van een kip/ei relatie; er spelen wettelijke richtlijnen en meerdere belangen (bewoners vs toerist/ondernemer). Telkens wordt een afweging gemaakt tussen parkeren

en toegankelijkheid. Daarbij is voor vestiging van horeca van belang of het juiste pand voorhanden is, het bezoekerspotentieel groot genoeg is en dient er een ondernemer bereid te zijn te investeren.

7.4 pleidooi voor verantwoording aan/overleg met deelnemers van het project Boekenstad; te vertalen in een andere opzet en structuur van de Stichting Bredevoort Boekenstad.

Antwoord: de gemeenteraad heeft in 2004 besloten voor de periode 2004 t/m 2008 een subsidie te verlenen om een bodem onder de Stichting Bredevoort Boekenstad te leggen. In 2007 zou geëvalueerd worden. Door gebrek aan capaciteit bij de gemeente is dit pas in 2008 opgepakt. De materie is te complex gebleken en ook in het licht van deze beleidsnota, is gebleken dat dit niet haalbaar was. Wel is het overleg over de evaluatie reeds gaande en zal in het voorjaar van 2009 een algehele evaluatie over Bredevoort Boekenstad aan de raad worden voorgelegd. De wijze van verantwoording naar verenigingen e.d. in Bredevoort zelf is een interne bedrijfsaangelegenheid van de Stichting Bredevoort Boekenstad, en zal via het bestuur aan de orde moeten worden gesteld.

7.5 pleidooi voor sterker benadrukken van historie van Bredevoort, bijvoorbeeld door duidelijker entreepunten (met informatie ter plaatse).

Antwoord: in paragraaf 5.3 wordt aangegeven dat de beleving van de vesting nadrukkelijker aandacht moet krijgen, waarbij wordt gedacht aan verbeterde informatievoorziening en aanduiding van historisch relevante locaties. Het idee van informatievoorziening nabij de entreepunten zal hierbij meegenomen worden.

7.6 omvormen van infocentrum naar bezoekerscentrum met volwaardige VVV functie.

Antwoord: dit heeft aandacht in de evaluatie die gaat plaatsvinden (zie ook punt 7.4) en binnen het koepeloverleg tussen VVV's en St. Bredevoort Boekenstad.

7.7 verbreding van aanbod boekenmarkten en deze verplaatsen naar zondagmiddag; tevens idee kiosken.

Antwoord: zoals de vereniging zelf in haar reactie al stelt, spelen hier een rol de stichting Bredevoort Boekenstad, de boekhandelaren en cultuurondernemers. De gemeente zal deze suggestie aan de orde stellen in overleg met de St. Bredevoort Boekenstad maar vraagt de boekhandelaren hier zelf ook actie in te ondernemen. Het idee van de kiosken op 't Zand is reeds bij brief van 20 augustus 2008, verzonden 25 augustus, beantwoord: eerst zullen de werkzaamheden betreffende herinrichting van 't Zand volgens planning worden uitgevoerd (i.v.m. subsidietoekenning geen uitstel mogelijk). Daarna kunnen andere ideeën verder bekeken worden. Wel moet opgemerkt worden dat uitgangspunt in het Masterplan is zoveel mogelijk openheid te creëren op 't Zand.

7.8 heldere presentatie van wat interessant is in Bredevoort, suggestie: "Boeken, Kunsten en Ambachten in historische sfeer".

Antwoord: in paragraaf 5.4 is hieraan aandacht besteed. In samenspraak met de betrokken partijen zal dit worden uitgewerkt.

7.9 pleidooi voor meer parkeervoorzieningen met heldere bewegwijzering.

Antwoord: momenteel worden door de gemeente de parkeermogelijkheden in en rond het centrum van Bredevoort in kaart gebracht. In het eerste kwartaal van 2009 volgt een concreet voorstel. De suggesties zijn inmiddels aan de betrokken ambtenaar doorgegeven. Bewegwijzering heeft daarbij ook de aandacht.

7.10 route buurtbus door ipv langs Bredevoort leiden:

Antwoord: de buurtbus stopt aan de Bolwerkweg. Een route door het centrum van Bredevoort levert te veel vertraging op en is aldus niet haalbaar.

7.11 in Masterplan wordt niet gesproken over functiewijziging Bernardus, wel over functiewijziging Betting. Gepleit wordt voor het intact laten van het pand Betting en hier op korte termijn betaalbare ruimte te creëren voor een bezoekerscentrum en bedrijfsruimtes.

Antwoord: functiewijziging van het huidige pand van St. Bernardus is inderdaad niet genoemd in het Masterplan, maar past wel binnen de filosofie van het Masterplan. De tekst is op dit punt aangepast. Het Masterplan is voorts ook helder op het punt van de huidige bebouwing van Betting, nl. niet passend in de historische omgeving. Sloop en herbouw in contouren van het Ambtshuis is onafwendbaar. De gemeenteraad zet hier

zwaar op in. Handhaving van St. Bernardus op de huidige locatie is niet aan de gemeente; ontwikkelingen van de St. Marga Klompé worden afgewacht.

7.12 voorgesteld wordt de bestemming van de voormalige kippenslachterij aan te passen zodat de vestiging van een hotel mogelijk wordt.

Antwoord: de huidige bestemming van bedoeld gebied, buitenplaats, is op wens van de aanvrager in een bestemmingsplan neergelegd en past in de uitgangspunten van het Masterplan. De gemeente kan niet zomaar bestemmingen aanpassen om andere functies mogelijk te maken. Met de eigenaar vindt overleg plaats over de ontwikkeling van de buitenplaats.

7.13 voorgesteld wordt een organisatie in het leven te roepen die uitsluitend tot doel heeft onroerend goed te beheren ten dienste van het project Boekenstad.

Antwoord: zoals gesteld heeft Bredevoorts Belang deze functie deels op zich genomen en blijkt dit financieel op termijn een lastige zaak. Een "NV Stadsherstel" is altijd een particulier initiatief. Dit neemt niet weg dat de gemeente bereid is hierover met betrokkenen van gedachten te wisselen. In de algehele evaluatie van Bredevoort Boekenstad (zie punt 7.4) kan dit punt mede aan de orde worden gesteld.

7.14 Pleidooi voor het blootleggen van resten van het tweede kasteel en bouw van een derde kasteel waarin verschillende functies kunnen worden samengebracht.

Antwoord: in het kader van herinrichting 't Zand wordt momenteel onderzocht of een deel van de resten van het kasteel zichtbaar gemaakt kunnen worden. Ten aanzien van het 'derde' kasteel wijzen wij nogmaals op de uitgangspunten voor 't Zand, nl. zoveel mogelijk openheid. Afgezien van de noodzaak tot het oprichten van een 'nieuw centrum' van Bredevoort zal de financiering op voorhand lastig zijn. Niettemin stellen wij voor e.e.a. in het achterhoofd te houden voor de evaluatie van Bredevoort Boekenstad, het koepeloverleg VVV's/St. Bredevoort Boekenstad, eventuele koerswijzigingen, etc.

Reactie: dhr. G. Rutgers, St. Culturele Kring Aalten, tevens raadslid (bijlage 8):

8.1 gemist wordt vermelding kinderboerderij De Ahof en de camperplaatsen op blz.

7.2.2.

Antwoord: niet duidelijk is waar vermelding van de kinderboerderij en camperplaatsen wordt gemist. In hoofdstuk 8 onder de noemer 'kinderen' wordt de kinderboerderij genoemd als één van de aanwezige voorzieningen voor gezinnen met jonge kinderen; aan de camperplaatsen wordt in paragraaf 9.1.4 aandacht besteed.

8.2 gemeente moet kinderboerderij koesteren en meer toeristisch in de markt zetten.

Antwoord: zie boven; de kinderboerderij staat daarnaast reeds op de lijst in het kader van het project "uniforme bewegwijzering". Uitvoering daarvan is voorzien voor medio tot eind 2009.

8.3 er mogen max. 3 campers staan; bij Ahof staan er vaker 6 of 7; Aalten wordt landelijk als meest kampeerautovriendelijke gemeente genoemd met veel positieve publiciteit. Campinghouders zijn veelal tegen maar veel campers willen niet op gewone campings staan. Wel is onderzoek naar betaling door campers op zijn plaats.

Antwoord: in paragraaf 9.1.4 wordt ingegaan op aan de ene kant voordelen van het gastvrije beleid van de gemeente ten aanzien van campers, en aan de andere kant de nadelen (er staan er vaak meer dan toegestaan, klachten van omwonenden, bezwaren van recreatiebedrijven). Zoals aangekondigd volgt in 2009 een evaluatie en voorstel voor vervolg.

Reactie: Leden van Logiesverstrekende bedrijven Aalten e.o. (bijlage 9)

9.1 bezwaar tegen verhoging van de toeristenbelasting

Antwoord: het besluit tot verhoging van de toeristenbelasting is buiten het kader van de beleidsnota Recreatie en Toerisme genomen. De brief wordt door de afdeling FBI (team Belastingen) behandeld.

Reactie: stichting Natuur en Milieu Aalten (bijlage 10)

10.1 pleidooi voor max. 30 km/uur op Heelweg.

Antwoord: in het Verkeersplan 2000 van de voormalige gemeente Dinxperlo heeft de Heelweg een '50 km-status'. Binnenkort wordt gestart met een proef voor een '30-km-

zone' op de Heelweg tussen Allee en Kwikkelstraat. In 2009 wordt het gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan opgesteld en vastgesteld. Onderdeel daarvan zijn de functies die aan wegen worden toegedicht.

10.2 pleidooi voor weren van auto's uit Bredevoort.

Antwoord: in overleg met betrokkenen wordt gewerkt aan een plan voor het inrichten en bewegwijzeren van parkeervoorzieningen voor toeristen. Het weren van auto's van inwonenden stuit op grote bezwaren. Wel is de veiligheid/bereikbaarheid van hulpdiensten onderwerp van gesprek en worden proeven gehouden.

10.3 pleidooi voor behoud Bomenroute in Dinxperlo.

Antwoord: de tekst is op dit punt aangepast. Bedoeld was dat in sommige gevallen bepaald moet worden of een route verwijderd danwel van nieuwe bordjes moet worden voorzien, met de Bomenroute als voorbeeld. Inmiddels is voor de Bomenroute in overleg met de ambtenaar voor plattelandontwikkeling/groen al bepaald dat handhaving van deze route de moeite waard zou zijn. De argumentatie van de stichting zal hierin meewegen.

10.4 pleidooi voor niet te grote borden in kader van uniforme bewegwijzering en regels voor reclame-uitingen van recreatie-ondernemingen in buitengebied.

Antwoord: de grootte van de borden is regionaal, uniform, bepaald. Leesbaarheid is daarbij van belang, zodat niet ondernemers alsnog hun eigen borden gaan plaatsen. Daarbij zal ook aandacht worden besteed en mogelijk beleid worden vastgesteld op het vraagstuk hoe om te gaan met bestaande bebording.

10.5 pleidooi voor tweetalige infopanelen.

Antwoord: dit is ook de bedoeling, zie paraaf 4.5. De tekst is hier aangepast.

10.6 pleidooi voor verbod voor paarden op fietspaden met zand;

Antwoord: De gemeente voelt niet voor een algemeen verbod voor paarden op fietspaden met zand. Voor de twee genoemde tracés, te weten het Ovinkveld en het fietspad tussen Huisstedijk en Veldweg wordt nader bezien in hoeverre er zich een probleem voordoet vanwege het gebruik door ruiters en welke eventuele maatregel er genomen kan worden.

10.7 pleidooi voor bieden van uitdagende groene buitenspeelmogelijkheden voor kinderen.

Antwoord: deze opmerking gaat verder dan alleen het bieden van mogelijkheden voor toeristen met jonge kinderen. Daar waar mogelijk zal vanuit het vakgebied recreatie en toerisme gepleit worden voor speelmogelijkheden voor kinderen. Voorts is het beleid van de gemeente ten aanzien van speelmogelijkheden voor kinderen in 2005 vastgelegd en vastgelegd in de beleidsnota Speeltuinen e.a.

10.8 minicampings moeten goed worden afgeschermd cq ingepast; waken voor teveel en te grote campings die landschap aantasten; voor enkele ongewenste situaties zou dezelfde aanpak als voor landbouw in extensiveringsgebieden logisch zijn.

Antwoord: in de nieuwe bestemmingsplannen voor het buitengebied 2007 zijn eisen gesteld ten aanzien van landschappelijke inpassing van minicampings. Hoewel door de stichting wordt gesteld dat teveel en te grote campings het landschap aantasten worden juist meer mogelijkheden geboden (nu ook bij burgerwoningen) voor het starten van een minicamping en zijn de mogelijkheden verruimd van maximaal 15 naar maximaal 25 plaatsen, om bij te dragen aan bedrijvigheid, leefbaarheid en duurzame instandhouding van het platteland. De gemeente voelt niet voor gedwongen sanering van recreatiebedrijven maar praat graag op initiatief van de ondernemers zelf met hen over eventuele kwaliteitsverbeteringen.

Reactie: Bestuur VVV Dinxperlo e.o. (bijlage 11)

11.1 de nota is eerder beschrijvend en inventariserend dan richtinggevend.

Antwoord: zie 6.1. Gekozen is voor een praktische insteek. De richting die wordt ingeslagen is een thematische benadering, met daarbinnen projecten om de thema's meer uit te lichten en uit te dragen.

11.2 VVV Dinxperlo gaat bij overleg tussen VVV Aalten, St. Bredevoort Boekenstad en VVV Dinxperlo niet op voorhand uit van een fusie tussen de organisaties; dit wordt mede ingegeven door de initiatieven vanuit de VVV Achterhoek m.b.t. de samenwerking; deze

zal van invloed zijn op de toekomstige kantorenstructuur. VVV Dinxperlo ondersteunt de wens tot samenwerking.

Antwoord: wordt voor kennisgeving aangenomen. In het 'koepeloverleg' tussen beide VVV's, St. Bredevoort Boekenstad en gemeente wordt de wijze van samenwerking verder uitgewerkt.

11.3 m.b.t. het thema Unieke Grensligging wordt gewezen op diverse binnen de VVV bestaande samenwerkingsverbanden over de grens; het belang dat door de gemeente aan dit thema en het grote potentieel aan dagtoerisme vanuit Duitsland wordt gehecht, sterkt het VVV-bestuur in de gedachte dat een volledig kantoor in Dinxperlo belangrijk is.

Antwoord: wij hechten grote waarde aan de bestaande samenwerkingsvormen over de grens en hopen dan ook dat deze worden voortgezet. In de werkgroep Heelweg worden de partijen samengebracht met de opdracht voor 2009 enkele concrete projecten voor de Heelweg zelf en in het kader van informatievoorziening uit te werken. Het is niet de intentie bestaande overlegstructuren hiermee te vervangen of tekort te doen. Los van de vraag hoe e.e.a. in de toekomst bestuurlijk, in samenwerking, gemeentebreed moet worden opgepakt, hebben wij waardering voor hetgeen de huidige VVV-winkel in Dinxperlo weet neer te zetten.

Reactie: dhr. W. van Til, Poëziecentrum Nederland (bijlage 12)

12.1 naast waardering voor in de nota gestoken hoeveelheid werk en tijd ook onvrede, nl. te mager ambitieniveau; pleidooi om vizier te richten op de "schier onmogelijk te realiseren doelen".

Antwoord: zie 6.1. Gekozen is voor een praktische en vooral concrete insteek; niet om luchtkastelen na te streven. De richting die wordt ingeslagen is een thematische benadering, met daarbinnen projecten om de thema's meer uit te lichten en uit te dragen.

12.2 gevreesd wordt dat teveel binnen beschikbare budgetten geopereerd wordt, die ontoereikend zullen blijken te zijn (voorbeeld dichtkunst Kruittorenstraat).

Antwoord: In zijn algemeenheid is voor nieuw beleid jaarlijks € 40.000 beschikbaar, daarnaast nog eens € 22.500 per jaar voor regionale projecten. Inclusief subsidies aan derden en enkele reguliere bedragen staat er in de begroting t/m 2011 jaarlijks totaal ca. € 245.000 voor recreatie en toerisme beschikbaar. Gezien de moeilijke financiële positie waarin de gemeente zich de afgelopen jaren bevond en de opbouwende fase van het beleidsterrein recreatie en toerisme geen sinecure. Voor het project kunstzinnige begeleiding Kruittorenstraat is een x-bedrag in het bestek gereserveerd, waarop ook RUP-subsidie is aangevraagd en toegekend. De daadwerkelijke invulling begin 2009 zal aantonen of het bedrag toereikend is.

12.3 pleidooi voor opschroeven van het ambitieniveau en het expliciet maken van de genoemde projecten.

Antwoord: de ambities zijn als boven omschreven in de tekst nader verduidelijkt.